

**Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s.,
České Budějovice**

Bakalářská práce

**MOŽNOSTI ZACHOVÁNÍ KRAJINNÉHO RÁZU FORMOU
PODPORY EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ VE
VYBRANÉM REGIONU**

Vedoucí práce: doc. Ing. Vladimír Hanzal, CSc.
Autor práce: Jarmila Mášlová
Studijní obor: Regionální studia
Ročník: 3. PS
Rok: 2007

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Děkuji vedoucímu bakalářské práce doc. Ing. Vladimíru Hanzalovi, CSc. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

OBSAH

Titulní list

Obsah	4
Seznam použitých zkratk	6
1. ÚVOD A CÍL PRÁCE.....	7
2. LITERÁRNÍ PŘEHLED.....	9
2.1 Popis vývoje zem. hospodářství v krajině s ohledem na tok energie	9
2.2 Toky energie v krajině	10
2.3 Důsledek průmyslové výroby	11
2.4 Historie a vznik ekologického zemědělství	12
2.4.1 Popis výrazu "Ekologické zemědělství"	12
2.4.2 Historie ekologického zemědělství v ČR	13
2.4.3 Standardy ekologického zemědělství	15
2.4.4 Kontrolní systém v ekologickém zemědělství	17
2.4.5 Bioprodukt	18
3. METODICKÝ POSTUP.....	20
4. ANALÝZA ÚDAJŮ	21
4.1 Analýza právního rámce zemědělské výroby.....	21
4.1.1 Zákon o zemědělství č. 441/2005 Sb.....	21
4.1.2. Zákon o ekologickém zemědělství č.242/200 Sb.	25
4.2 Systém dotačních podpor v zemědělství.....	30
4.2.1 Státní zemědělský intervenční fond (SZIF)	30
4.2.2 Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a.s. (PGRLF).....	33
4.2.3 Speciální akční program pro předvstupní pomoc v oblasti zemědělství a rozvoje venkova (SAPARD).....	34
4.2.4 Horizontální plán rozvoje venkova (HRDP)	36
4.2.4.1 Předčasné ukončení zemědělské činnosti (PUZČ).....	38
4.2.4.2 Agroenvironmentální opatření (AEO)	40
4.2.4.3 Lesnictví	42
4.2.4.4. Zakládání skupin výrobců (ZSV)	43
4.2.5 Doplňková platba (TOP-UP).....	44
4.2.6 Státní podpora ekologického zemědělství v roce 2006	44
5. MOŽNOSTI EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ V MSK.....	46
5.1 Možnosti ekologického zemědělství	46
5.2 Ekologické zemědělství v Moravskoslezském kraji.....	46

5.3	Současné využívání obnovitelných zdrojů v Moravskoslezském kraji	48
5.3.1	Energie biomasy	48
5.3.2	Výroba obnovitelných energetických surovin	51
5.3.3	PRO-BIO Šumperk	52
5.3.4	Prodej biopotravin.....	54
6.	NÁVRHY MOŽNOSTÍ ZACHOVÁNÍ KRAJINNÉHO RÁZU FORMOU PODPORY EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ V MSK.....	56
7.	ZÁVĚR	58
8.	ABSTRAKT.....	60
9.	PŘEHLED LITERATURY	62
10.	PŘÍLOHY.....	64

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

AEO Agroenvironmentální opatření

BSE bovinní spongiformní encefalopathie = nemoc šílených krav

EAFRD Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova

EAGF Evropský zemědělský a záruční fond

EFF Evropský rybářský fond

EU Evropská unie

EZ Ekologické zemědělství

HRDP Horizontální plán rozvoje venkova

CHKO Chránění krajinná oblast

IFOAM Mezinárodní federace pro události v organickém zemědělství

KEZ Kontrola ekologického zemědělství

MEŘO Methylester řepkového oleje

MMR Ministerstvo pro místní rozvoj

Mze ČR Ministerstvo zemědělství

NP Národní park

OZE Obnovitelné zdroje energie

PGRLF Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond

PRO-BIO svazy sdružující ekologické farmáře

PUZČ Předčasné ukončení zemědělské činnosti

RV Rostlinná výroba

SAPARD Speciální akční program pro předvstupní pomoc v oblasti zemědělství a rozvoje venkova

SZIF Státní zemědělský intervenční fond

Top-Up Doplnková platba

TTP Trvalé travní porosty

UK Uhlíkový kredit

ZSV Základní skupin výrobců

ŽV Živočišná výroba

1. ÚVOD A CÍL PRÁCE

V historii lidstva je pár opravdu významných počinů, jež změnily jeho osud. Jedním z největších počinů bylo usazení člověka a pokusy o obdělávání půdy a chov zvířete. Tím skončila vývojová etapa kočovného lovce a sběrače.

Od doby, kdy člověk prožil svůj život shrben na poli a umíral z přepracování ve 40 – 50 letech uplynulo spousta let a zemědělství zcela změnilo svou tvář. Od pluhů tažených koňmi jsme přešli k traktorům, a výsledkem je průmyslové zemědělství. Průmyslové zemědělství umožnilo to, co by nikdy dříve nebylo. Díky technickému pokroku dokáže člověk obdělat obrovské lány úrodné země (45 mil.km.² zemědělské půdy ze 148 mil.km.² souše na Zemi). Průmyslové zemědělství bylo logicky dalším evolučním krokem, jak uživit stále se rozrůstající lidskou populaci a uspokojit její potřeby. Přestože člověk našel způsob, jak vyrobit dostatek potravin, jsou stále místa, kde lidé hladovějí a kde nikdy nikdo neviděl traktor.

Jako každé odvětví má i průmyslové zemědělství svou stinnou stránku. Motorizací a mechanizací zemědělství došlo ke ztrátě přímého kontaktu člověka s půdou a tím i ke ztrátě jeho vztahu k ní. Následkem toho se člověk dopouští chyb, které mají za následek degradaci půdy erozí, dezertifikacemi, zasolením, okyselením, zhutňováním, chemickou kontaminací, podmáčením a zábořem. Všechny tyto chyby nás připravují o to nejcennější co lidstvo má. Význam půdy je tak velký především proto, že půdu nejsme schopni půdu vyrobit ani nijak nahradit. Vše však není ztraceno. Rostoucí zájem lidí o ekologii a zdraví se nevyhnul ani zemědělství ani jeho produktům. Tento zájem vyústil v nový, šetrnější způsob obdělávání půdy, kterým je ekologické zemědělství. Ekologické zemědělství zásadně nepoužívá škodlivé chemické látky a podřizuje se přirozenému chodu věcí tak, jak to chodilo odjakživa. Odměnou jsou výrobky označené certifikátem zobrazujícím zdraví a ekologii. Ekologické zemědělství je dalším krokem k ochraně půdy a životního prostředí. I když pravděpodobně nikdy nenahradí průmyslové zemědělství, je to další důkaz o tom, že náš domov Země nám není lhostejný.

Cílem mé bakalářské práce je shrnout vývoj zemědělského hospodaření v krajině, zejména s ohledem na tok energie a historii a vznik ekologického

zemědělství v úvodních stranách a následně analyzovat právní rámec zemědělské výroby a systém dotačních podpor v zemědělství.

Dalším cílem této práce je sumarizace možností ekologického zemědělství v Moravskoslezském kraji. Je zde pro příkladnost přiblížení současného využívání obnovitelných zdrojů v Moravskoslezském kraji. Dále navržení možností zachování krajinného rázu formou podpory ekologického zemědělství.

2. LITERÁRNÍ PŘEHLED

2.1 Popis vývoje zemědělského hospodářství v krajině s ohledem na tok energie

Z bohatých českých agrárních dějin vyplývá několik charakteristik postihujících všeobecnou hospodářskou situaci našich zemí¹⁾.

V době předbělohorské (do roku 1620) patřily české země k nejlidnatějším, ale i hospodářsky nejvyspělejšímu územím v Evropě. Nadějný vývoj byl však přerušena třicetiletou válkou, po níž došlo na delší dobu ke stagnaci celkového hospodářského vývoje včetně zemědělství nejenom u nás, ale i v dalších oblastech válečného konfliktu (téměř třetina obdělávané půdy ležela ladem a na některých panstvích zpustla většina pozemků poddaných). Teprve ve druhé polovině 18. století díky osvícenským zásahům státu, nastává obrat k lepšímu. Především to byly reformy císaře Josefa II. týkající se nevolnictví, daně a katastru. Tyto změny však přicházejí ve srovnání s Anglií, Holandskem a Francií se značným zpožděním. Pro zemědělství a venkov měl velký význam i revoluční rok 1848, který znamenal pro rolnictvo definitivní konec feudální závislosti. Přesto i za tohoto stavu dosáhla některá odvětví našeho zemědělství již ve středověku, zejména v 16. století značného úspěchu a věhlasu v zahraničí. Především se jednalo o rybníkářství, rybářství, ovocnářství, včelařství, pivovarnictví, ale i chov koní. Potěšitelné je, že pokrok a tvůrčí jedinečnost se odrazily nejenom ve výrobě, ale i v zemědělské kultuře a zemědělském písemnictví.

Avšak rozhodující technický pokrok v zemědělství u nás nastupuje až s koncem 18. století a k jeho naplnění a zenitu dochází ve století následujícím. Na přelomu 18. a 19. století se začala projevovala průmyslová revoluce. V zemědělství a jeho souměřitelnosti bylo základním technickým předpokladem modernizace zdokonalení zemědělského nářadí, zavedení nových strojů a nářadí. A nejen to. Pro české zemědělství bylo charakteristické propojení odborného zájmu o půdu s úpravou vlastnických poměrů vztahujících se k ní. Dokladem toho je především pozemková reforma uskutečňovaná po první světové válce v období 1919 -1935. Tato pozemková reforma napomohla ke stabilizaci vlastnických vztahů v zemědělství.

[¹] JIŘÍ LÖW A IGOR MICHAL, Krajinný ráz 2003 Lesnická práce, s.r.o., ISBN 80-86386-27-9 440 s.

2.2 Toky energie v krajině

Začátkem dvacátého století vystačil venkov s přírodními toky energie²⁾. Šlo především o využívání rostlin, v nichž se ukládá asi jedno procento energie slunečního záření, který na ně dopadá. Dřeviny se využívaly jako palivo, byliny jako potrava (hlavně pro dobytek), obilniny a luštěniny jako potrava pro lidi. Práce domácích zvířat zajišťovala převážnou část energie na dopravu. Zvířata poháněla i zemědělské stroje. Větší stroje však byly poháněny větrem a energií vodních toků. Malá část přírodních toků energie, kterou lidé oddělili pro svou potřebu, stačila ostatně ještě někdy v devatenáctém století i pro zásobování měst.

Přírodní toky už ale přestaly v minulých staletích stačit pro některá odvětví průmyslu. Příliš velké podniky vedly nejprve k vytěžení lesů a pak k těžbě uhlí. Ve dvacátém století se začala na polích uplatňovat průmyslová hnojiva, vyrobená s využitím fosilní energie. Spolu s používáním spalovacích motorů pro stroje a dopravu to koncem tohoto století došlo tak daleko, že se pro potřeby „konvenčního“ zemědělství někdy uvolní více energie spalováním fosilních paliv, než se nashromáždí ze slunečního záření ve vypěstovaných plodinách.

Na přelomu tisíciletí se naštěstí situace začíná měnit. Stále větší plochy začínají být obdělávány způsobem, při němž se z polí získává více energie, než se do nich uměle vkládá. V prvních náznacích se vrací i využívání lesů, které mohou poskytnout většinu energie potřebné v zimě.

V polovině 21. století by ve vyspělých zemích měly být opět téměř všechny toky energie potřebné k udržení zdejší civilizace získávány jen odvětvím běžných přírodních toků. Jinými slovy, měla by se téměř přestat užívat fosilní paliva a nemělo by se rozvíjet získávání energie pomocí jaderných reakcí.

Předpokladem je, aby se dnes potřebné příkony několikrát snížily. Nejsnazší je toto snížení u potřeby zimního vytápění (dobře navržené domy je téměř nepotřebují), možné je to však i u dopravy a průmyslu. Koncem 21. století by Evropě opět mělo stačit sluneční záření, vodní toky a vítr, jako tomu bylo před průmyslovou revolucí. To je myslitelné dokonce už s dnešními technologiemi a zdroji, jen je potřeba je začít cíleně využívat.

[2] ZDENĚK LIPSKÝ Krajinná ekologie pro studenty geografických oborů, Nakladatelství univerzity Karlovy, Praha 1998 ISBN80-7184-545-0, s.28-30

Ekosystémy vytvořené zemědělskou činností představují v České republice, obdobně jako ve většině Evropy, nejrozšířenější typ prostředí (54,3 % plochy státu). Nejzávažnějším zvratem v jejich vývoji byla kolektivizace v 50. letech 20.století (ta vedla mimo jiné k masivní likvidaci ekostabilizačních prvků) a přeměna tradičního zemědělství na průmyslovou velkovýrobu v 70. letech. Přestože mimoprodukční význam zemědělských ekosystémů je nezpochybnitelný, jejich podobu dodnes určují téměř výhradně technologické požadavky zemědělské výroby. Současné agroekosystémy proto charakterizuje nepřiměřeně vysoké procento zornění zemědělské půdy (72,2 %), malé množství ekostabilizačních prvků, velký podíl ploch ohrožených půdní erozí, všeobecná fyzikální, chemická a biologická degradace půdy a kontaminace cizorodými látkami z hnojiv a pesticidů.

2.3 Důsledek průmyslové výroby

Snad žádné ekonomické odvětví se nás netýká tak bezprostředně jako právě zemědělství. Rozhoduje o kvalitě každodenních potravin i čistotě řek a více než cokoli jiného utváří tvář české krajiny³⁾.

Zemědělství by mělo zajišťovat dostatek zdravých potravin, pestrou krajinu příjemnou k životu a zaměstnanost na prosperujícím venkově. Dnešní průmyslové hospodaření však přináší opak: potraviny obsahují rizikové pesticidy i další chemické látky, na pole se sypou tuny agrochemikálií, z krajiny zmizela zeleň, zvířata jsou týrána ve velkochovech, vesnice přicházejí o pracovní místa a vyliďňují se. To vše za miliardy korun z kapes daňových poplatníků. Přeprava potravin na velké vzdálenosti navíc způsobuje zbytečné znečištění.

Především BSE vyvolala mezi evropskými zákazníky, ale také v médiích a politických špičkách⁴⁾ „náladu revolty proti intenzivnímu zemědělství“. Další skandály a obavy z rizikových látek, jako jsou pesticidy, antibiotika a dusičnany, k panice přispívají. Jídlo představuje hlavní zdroj kontaminace lidského těla cizorodými látkami⁵⁾. Jako důsledek těchto jevů proto rapidně roste poptávka po produkci ekologického zemědělství. Právě debata o kvalitě a bezpečnosti potravin, která v posledních letech

[3] JIŘÍ PETR, JOSEF DLOUHÝ A KOL., Ekologické zemědělství. Zemědělské nakladatelství Brázda, ISBN 80-209-0233-3, 1992

[4] Deník Financial Times

[5] Akční plán zdraví a životního prostředí České republiky, Ministerstvo zdravotnictví, Praha 1998

získává na síle, představuje nový a možná rozhodující prvek v diskusi o agrární politice v Evropě.

2.4 Historie a vznik ekologického zemědělství

2.4.1 Popis výrazu „Ekologické zemědělství“

Ekologické zemědělství můžeme definovat jako vyvážený agroekosystém trvalého charakteru, který se zakládá na obnovitelných a lokálních zdrojích. Ekologické zemědělství vychází z holistického pojetí ekonomických, ekologických a sociálních aspektů zemědělské produkce, a to jak z lokálního, tak i z globálního hlediska. Příroda v ekologickém zemědělství je chápána jako jednotný celek se svou vlastní vnitřní hodnotou. Člověk má morální povinnost a odpovědnost podnikat v zemědělství takovým způsobem, aby se kulturní krajina stala harmonickou částí přírody⁶.

Za definicí se skrývají přesná pravidla. Zákony (nebo v některých státech interní ustanovení asociací ekologických zemědělců) stanoví podmínky, které musí statek splnit, aby byl za ekologicky šetrný uznán. Standardy se sice mohou v různých zemích mírně lišit, všechny ale vycházejí z mezinárodních kritérií vydaných organizací IFOAM. Navíc Evropská unie v roce 1991 zavedla společné regule platné pro členy patnáctky.

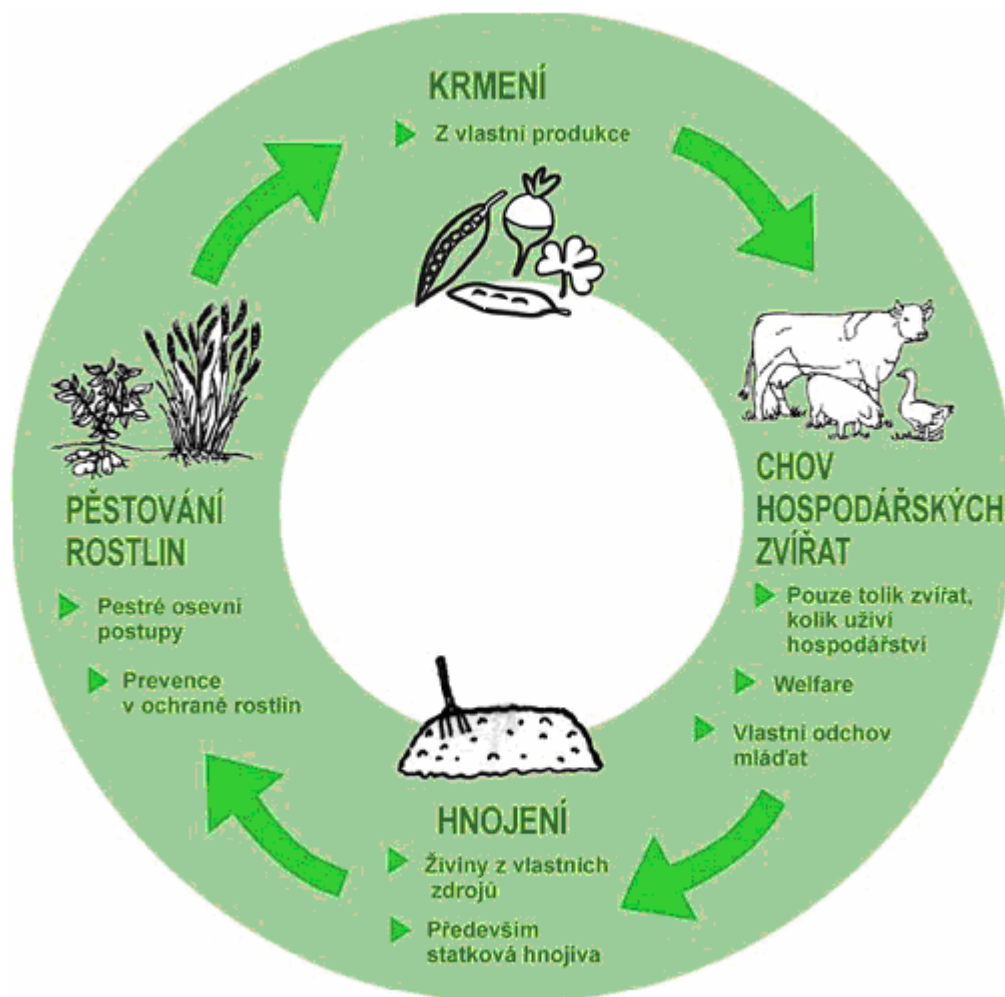
Pravidla vycházející z několika hlavních principů ekologického zemědělství:

- přednost je dána biologickým prostředkům před chemickými – využívá se tedy přirozených nepřátel škůdců, vhodně se střídají a kombinují plodiny, vybírají se odolné odrůdy, využívá se vzájemné konkurence mezi různými druhy plevelů
- úrodnost půdy je zajišťována chlévským hnojem, zaoráváním rostlin do země, pěstováním plodin vázajících dusík ze vzduchu a dalšími přirozenými postupy – nikoli umělými hnojivy

[6] JIŘÍ PETR, JOSEF DLOUHÝ A KOL. Ekologické zemědělství. Zemědělské nakladatelství Brázda, ISBN 80-209-0233-3

- zvířatům jsou zajišťovány podmínky odpovídající přirozeným potřebám – prasata, skot i drůbež mají možnost pohybu, kontaktu s mláďaty, žijí v odpovídajících skupinách, dostávají přirozené krmivo

Cílem ekologického zemědělství jsou mimo jiné co nejvíce uzavřené koloběhy látek, využívajících místní zdroje a minimalizující ztráty.

Obr. č. 1 Cyklus v ekologickém zemědělství

Postupem času vyvinulo ekologické zemědělství předem dané postupy hospodaření, kterými vyrovnává některé výhody průmyslové produkce. Úspěšně využívá předností a příležitostí, jež mu přirozené postupy poskytují. Dodává potraviny schopné konkurovat na trhu a zajišťuje kvalitní výnosy i dobrý profit.

2.4.2 Historie ekologického zemědělství v ČR

Historii vzniku ekologického zemědělství ve střední a západní Evropě můžeme datovat do období po první světové válce. V německy mluvících zemích vzniká jednak přírodní zemědělství, které se vrací k důslednějšímu uplatňování biologicky zaměřených znalostí v zemědělské produkci a dále biodynamické zemědělství, jehož výchozí bod tvořil antroposofický obraz člověka a přírody. Vznikem těchto systémů, stejně jako organicko-biologického zemědělství, organického zemědělství a dalších směrů, byla snaha řešit určité problémy, které se ve společnosti objevily. Některé systémy byly ovšem ovlivněny staršími podobnými snahami mimokontinentálními⁷⁾.

Od poloviny 19. a na přelomu 20. století probíhala značná industrializace a urbanizace, což bylo důsledkem negativních změn životních podmínek obyvatelstva. Proto se lidé obraceli k přírodnímu nebo přírodě blízkému životnímu stylu. Problémy v rámci hospodářské krize se nevyhnuly ani zemědělství. Byla snížena kupní síla obyvatelstva a omezila se poprávka po zemědělských produktech. Cenová hladina zemědělských výrobků byla nízká oproti vysokým cenám strojů, průmyslových hnojiv a dalších vstupů. Intenzifikace v té době nemusela zajistit zvýšení produkce. Kromě těchto provozních a ekonomických problémů se začíná měnit i selský způsob života. Zemědělství se více zapojovalo do industriálního světa a omezují se určité krajové tradice. Postupně se tímto vytrácí základní princip zemědělství, to je určitá nezávislost a samostatnost.

V prvních desetiletích minulého století se setkáváme s poškozením půdní úrodnosti a se změnami v agroekosystémech, které souvisely s chemickou a technickou intenzifikací (okyselení půd (acidifikaci), půdní únavu, změny půdní struktury). Na řadu přišly otázky chemických versus biologických základů úrodnosti půd. Znalosti o významu edafonu (soubor všech organismů žijících v půdě) pro půdní úrodnost a význam dynamiky uhlíku pro růst kulturních rostlin vytvořily základy pro vývoj znovuobjevení některých starých metod. Tyto metody jsou například neobracení půdy při jejím zpracování, kompostování, usměrnění zásahů do půdy s cílem výživy edafonu látkami bohatými na uhlík a tvorby její drobtovité struktury.

Vedle problémů s půdní úrodností byl objeven i zvýšený výskyt chorob, škůdců a snížení kvality potravin. Ve výrobě potravin při jejich zpracování docházelo růstem zprůměrnění k postupným změnám např.: konzervování potravin, při-

[7] Jiří Urban, Bořivoj Šapatka a kolektiv, *Ekologické zemědělství*, MŽP Praha 2003, 280s., ISBN 80-7212-274-6

dávání umělých aditiv atd., kterým docházelo i ke změně výživových zvyklostí (např. nižší konzum čerstvých neupravovaných potravin).

Ekologické zemědělství podporuje od svého počátku způsob jednání zemědělců podle přírodních systémů. V dobách vzniku ekologického zemědělství byla reforma životního stylu spojována s romantickými představami o přírodě, která představovala protiklad urbanizovaným celkům. V prvních desetiletích dvacátého století se do tradice romantických přírodních přístupů vmísily i vědecky formulované přírodní koncepty. Reforma životního stylu položila základy výživy, zdravotní vědy a tělesné kultury, která vycházela z nutnosti způsobu života blízkého přírodě, ale i z vědeckých poznatků.

V České republice se vznik ekologického zemědělství datuje od roku 1990, kdy byly za součinnosti Ministerstva zemědělství ČR, Sdružení Libera a Svazu PRO-BIO (svazy sdružující ekologické farmáře) položeny základy celého systému. Zásadní posun ve vývoji ekologického zemědělství způsobilo jmenování Ing. Richarda Bartáka náměstkem ministra zemědělství pro privatizaci a ekologické zemědělství v roce 1990. Již koncem roku byly uvolněny první finanční prostředky na podporu vzniku ekologicky hospodařících statků. Dotace pokračovaly až do roku 1992 a byly zřejmě hlavním důvodem nárůstu ploch až na cca 15 tis. ha. V té době v ČR působilo pět svazů ekologických zemědělců. Rozhodnutí MZe ČR zrušit dotace způsobilo v letech 1993-1996 stagnaci ploch, ale zároveň mělo pozitivní vliv na kvalitativní rozvoj ekologického zemědělství. Řada podniků hospodařících ekologicky jen z důvodů dotací ukončila svou činnost, počet svazů se zredukoval na dva a MZe ČR se začalo věnovat především přípravě metodických a legislativních kroků a sjednocování celého hnutí. V roce 1994 bylo rozhodnuto o zavedení jednotné ochranné známky pro biopotraviny a to zejména z důvodů marketingu a zviditelnění produkce na veřejnosti. V této době začali působit na českém trhu větší zpracovatelé a obchodníci a postupně se zvyšovalo povědomí spotřebitelů o tomto typu produkce.

Velký význam na rozvoj hnutí měla také mezinárodní pomoc. Metodická pomoc celosvětového hnutí ekologických zemědělců IFOAM, finanční i vzdělávací podpora švýcarského sdružení SVWL, pomoc americké Nadace Bratrů Rockefellerových věnovaná na zahraničního poradce a hlavního koordinátora vývoje pana Bo van Elzackera i pomoc německé nadace Heinricha Bolla na vydávání knih a informační systémy pro ekologické zemědělství apod. Posledními důležitými kroky pak bylo v roce 1998 obnovení finanční podpory pro ekologické

farmáře a v roce 1999 vznik nezávislé kontrolní organizace K.E.Z. o.p.s., která je zárukou dodržování přísných pravidel ekologického hospodaření. V roce 2000 došlo ke schválení zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství, který stanoví pravidla pro pěstování rostlin a chov hospodářských zvířat, dále pro zpracování, dovoz, vývoz a označování bioproduktů a biopotravin včetně všeobecných požadavků a kontrolních postupů. Tento zákon platí s účinností od 01.01.2001 a je v souladu s platnou legislativou EU ⁸⁾ ⁹⁾.

Ekologické zemědělství je dnes v ČR stabilizovaný zemědělský systém, který je státem podporován a je dobrou alternativou vývoje zemědělství v ČR do budoucnosti.

2.4.3 Standardy ekologického zemědělství

Česká pravidla ekologického zemědělství jsou stanovena zákonem, který platí od roku 2001. Mezi nejdůležitější podmínky, pro vznik a fungování ekologické farmy, patří například:

- vylučují použití průmyslových hnojiv a pesticidů s výjimkou malých dávek několika vybraných, šetrných anorganických látek (například modrá skalice), a to jen za zvláštních okolností
- požadují zachování zeleně (meze, remízky, stromy podél potoků) v krajině
- vyžadují maximum opatření proti erozi, například odložení orby přes zimu, pokud je to možné
- vylučují pěstování genově modifikovaných plodin
- vyžadují, aby zvířata měla dostatek prostoru pro ležení a odpočinek, stáj vystlanou slámou, výběh včetně pastvy a přirozenou potravu
- zakazují takzvané klecové chovy slepic a ustájení dobytka či prasat na podlaze z ocelových roštů
- brání přidávání růstových stimulátorů, masokostní moučky, syntetických zchutňovačů a dalších umělých látek do krmiva, hormonální synchronizaci říje či přenosu embryí

^[8] Nařízení č. 2092/91/EEC o organické výrobě zemědělských výrobků a značení takto vyráběných výrobků a potravin.

^[8] Nařízení č. 1804/99/EEC, týkajícího se chovu hospodářských zvířat v ekologickém zemědělství.

Zemědělci, kteří splňují pravidla, mohou požádat o certifikaci. Uděluje ji a dodržování podmínek pravidelně kontroluje ministerstvem zemědělství pověřená nezávislá organizace Kontrola ekologického zemědělství (KEZ). Zboží, které ze šetrného hospodaření pochází, může být označováno státem chráněnou značkou, logem neformálně přezdívaným „zelená zebra“. Zákazníkům slouží jako záruka kvality a původu potravin. Podle zákona také pouze tyto výrobky smějí v názvu nést předponu „bio-“.

Evropská unie uznala česká pravidla ekologického zemědělství za kompatibilní se svými. Takové postavení má už jen pět dalších zemí na světě (Švýcarsko, Maďarsko, Izrael, Argentina, Austrálie).

2.4.4 Kontrolní systém v ekologickém zemědělství

- všechny stupně výroby a prodeje musí být zahrnuty do systému inspekce výroby ekologických potravin
- všichni, kteří vyrábí, připravují, či importují ekologické výrobky ze třetích zemí, jsou povinni podílet se na inspekčním systému společenství
- systém inspekce, zavedený nařízením, zabezpečuje kontrolu výroby pomocí dozoru v každé etapě a uplatnění pravidel označování výrobků v každém jeho stupni
- kontrolu EZ provádí kontrolní organizace pověřená MZe
- dozor nad dodržováním zákona provádí MZe
- v ČR existuje pověřená organizace KEZ o.p.s. - akreditována pro výkon kontrolní a certifikační činnosti podle ČSN EN45004 a ČSN EN45011

KEZ o.p.s. je nevládní nezisková organizace, která byla založena v roce 1999 jako obecně prospěšná společnost podle zákona č.248/1995 Sb.

Mezi základní činnosti kontrolní organizace patří:

1. Certifikační činnost

- udělování osvědčení o původu bioproduktů a biopotravin

2 .Kontrolní činnost

- kontroly – řádná – ohlášená, min 1x za rok
- nařízená, namátková – může být i neohlášená

- vstupní – v podniku, který podá k MZe žádost o registraci k EZ a u nově ohlášených výrobců biopotravin a osob uvádějících bioprodukty a biopotraviny

3. Osvědčování - produkt může být osvědčen jako BIO, jestliže:

- byl vyprodukován nebo dovezen v souladu s NR a zákonem
- produkt vyrobil nebo dovezl subjekt, který podléhá kontrolnímu systému
- proběhlo přechodné období nebo nejkratší doba chovu

2.4.5 Bioprodukt

Bioprodukt je surovina rostlinného nebo živočišného původu získaná v ekologickém zemědělství a určená k výrobě biopotravin, na níž bylo vydáno osvědčení o původu bioproduktu. Může to být například zelenina, ovoce, obiloviny, luskoviny, olejnin, přadné a aromatické rostliny, ale také syrové mléko, vejce nebo zvířata v kusech.

Biopotravina je potravina vyrobená za podmínek uvedených v zákoně č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a splňující požadavky na jakost a zdravotní nezávadnost stanovené zvláštními předpisy, na nichž bylo vydáno osvědčení o původu biopotraviny a naleznete ji na seznamu schválených biopotravin

Biopotraviny se k zákazníkovi mohou dostat různými cestami. Počínaje prodejem ze dvora přes tržnice a specializované prodejny zdravé výživy až po obchodní řetězec.

Označování biopotravin

Označování biopotravin a bioproduktů upravuje § 23, § 24 a § 25 zákona č. 242/2000 Sb. Označování biopotravin se řídí také zákonem č. 119/2000 Sb.

Pravé a certifikované biopotraviny jsou označené grafickým znakem BIO (případně jeho schválenými modifikacemi) s nápisem “Produkt ekologického zemědělství”.

Obr. č. 2 Grafický znak uvádějící BIO

Tato značka zaručuje, že produkty byly kontrolovány na každém kroku od výrobce až ke konečnému spotřebiteli. Správně označený bioprodukt nese i číslo kontrolní organizace: CZ-KEZ.

Se zvyšujícím se počtem ekologických zemědělců roste počet výrobců biopotravin. Oproti loňskému roku se jejich počet navýšil ze 125 na současných 152 podniků. V roce 2005 dosáhl maloobchodní obrat s biopotravinami 350 milionů korun a oproti roku 2004 vzrostl o 30 procent. Řada českých výrobců biopotravin rozšiřuje svou nabídku o nové komodity.

Ačkoliv se klasické zemědělství potýká s nadprodukcí a problémy s odbytem produkce, poptávka po biosurovinách se ze strany výrobců biopotravin stále zvyšuje, zlepšují se také možnosti odbytu biopotravin v důsledku zvýšeného zájmu spotřebitelů. Konkrétním příkladem mohou být výrobky, které byly letos oceněny v soutěži „Česká biopotravina 2006“, kterou každoročně vyhlašuje Nadace Partnerství ve spolupráci se svazem ekologických zemědělců PRO-BIO. Ceny vítězům předala při slavnostním vyhlášení výsledků bývalá ministryně zemědělství Milena Vicensová, ministerstvo také finančně přispělo na konání soutěže.

Biopotravinou roku 2006 se stal BIO kysaný nápoj z mlékárny Valašské Meziříčí, který mlékárna vyrábí od června tohoto roku. Na základě pozitivních ohlasů zákazníků připravuje podnik od letošního roku rozšíření biosortimentu také o BIO kysaný nápoj ochucený. Čestné uznání v soutěži „Biopotravina roku 2006“ získali dva producenti biovejce, společnost Abatis a.s. a Ing. Pavel Kýr. Společnost Abatis a.s. dnes již nestačí pokrývat poptávku po biovejcích a svou farmu plánuje rozšířit na cca 3000 nosnic během 1-2 let. Sortiment produktů letos rozšířila i společnost PRO-BIO s r.o. Staré Město pod Sněžníkem. Nová řada polotovarů - Biolinie Jahelník, Pohankový dezert a Bulgur s červenou čočkou získala v soutěži Biopotravina roku čestné uznání. Na základě spotřebitelské poptávky plánuje společnost výrobu dalších bioproduktů.

3. METODICKÝ POSTUP

V souladu s vytyčenými cíly práce bylo v úvodní části vycházeno z teoretických zdrojů, které pomohly vysvětlit, co vlastně je ekologické zemědělství. Posléze byla provedena analýza právního rámce zemědělské výroby a následně systém dotačních podpor v zemědělství.

Metodiku práce probíhala v těchto etapách:

- Získání literárních zdrojů zabývajících se dějinami zemědělského hospodaření v krajině, zejména s ohledem na tok energie.
- Shromáždění poznatků o historii a vzniku ekologického zemědělství.
- Provedení analýzy právního rámce konvenčního a ekologického zemědělství.
- Provedení analýzy v systému dotačních podpor v zemědělství. Analýza podkladových materiálů státní podpory a rozvoje ekologického zemědělství.
- Posouzení možností provozování ekologické zemědělství ve vybraném regionu a charakteristika aplikace ekologického zemědělství.
- Závěry hodnotící možnosti v ekologického zemědělství.

4. ANALÝZA ÚDAJŮ

4.1 Analýza právního rámce zemědělské výroby

4.1.1 Zákon o zemědělství č. 441/2005 Sb.

Kdo je podle zákona zemědělským podnikatelem, upravuje jeho § 2e odst. 1, který obsahuje definici takového podnikatele ať jde o osobu fyzickou nebo osobu právnickou. Definice zemědělského podnikatele vychází v obecné rovině z definice podnikání podle obchodního zákoníku, to znamená že jde o činnost právnické či fyzické osoby soustavnou, samostatnou, prováděnou vlastním jménem, na vlastní zodpovědnost a za účelem dosažení zisku. Přitom samozřejmě platí, v zemědělství obzvlášť, že činnost soustavná nemusí znamenat činnost nepřetržitou a zákon tedy počítá s její sezónností anebo určitými intervaly, v nichž je prováděna.

Zákon dále pro fyzickou osobu výslovně stanovuje následující podmínky:

- dosažení věku 18 let
- způsobilost k právním úkonům
- bezúhonnost
- odbornou způsobilost stanovenou zákonem
- trvalý pobyt na území ČR, nejedná-li se o občana ČR anebo občana členského státu EU

Kromě uvedeného, pokud chce v zemědělství podnikat fyzická osoba, která není občanem České republiky anebo členského státu Evropské unie, musí pohovor před místně příslušným obecním úřadem prokázat schopnost plynně a jazykově srozumitelně reagovat na otázky týkající se běžného denního života a podnikání a současně musí dokázat plynně přečíst určený běžný článek z denního tisku a vlastními slovy sdělit jeho obsah.

Jde-li o osobu právnickou, výše uvedené podmínky, stanovené zákonem pro fyzickou osobu, musí prokázat odpovědný zástupce této právnické osoby. Takovým zástupcem je právě pro účely tohoto zákona fyzická osoba stanovená právnickou osobou - zemědělským podnikatelem, která je k ní v pracovněprávním vztahu a která odpovídá za řádný provoz zemědělského podnikání této právnické osoby. Zákon zároveň pro fyzické osoby stanovuje, kdo je odpovědným zástupcem, kromě případu podle jeho § 2g odst. 2.

Zákon pro podnikání v zemědělství vyžaduje také bezúhonnost, když za bezúhonného se podle § 2e odst. 5 považuje ten, kdo nebyl pravomocně odsouzen (pokud se na něho nehledí, jako by odsouzen nebyl) pro trestný čin spáchaný úmyslně k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání nejméně jednoho roku nebo pro trestný čin spáchaný úmyslně v souvislosti s podnikáním anebo pro trestný čin spáchaný z nedbalosti v souvislosti s podnikáním v zemědělství.

Pokud jde o odbornou způsobilost zemědělského podnikatele, pro jeho zaevidování u místně příslušného obecního úřadu musí žadatel ve smyslu ust. § 2f odst. 2 písm. b) zákona splňovat odbornou způsobilost:

- buď získáním vzdělání nejméně na úrovni středního odborného vzdělání a to v některém zemědělském oboru nebo veterinářství či veterinární prevenci, anebo na úrovni úplného středního vzdělání se zaměřením na zemědělství, anebo absolvováním akreditovaného rekvalifikačního kurzu zaměřeného na výkon obecných zemědělských činností v rozsahu minimálně 150 hodin
- anebo tím, že prokáže zemědělskou praxi v zemědělském podniku nejméně po dobu 5 let

Žádost o zaevidování podává žadatel v souladu se zákonem u obecního úřadu, v jehož územní působnosti se nachází sídlo zemědělského podnikatele nebo místo jeho podnikání. Místem podnikání se potom pro účely tohoto zákona rozumí místo, odkud zemědělský podnikatel řídí svoji podnikatelskou činnost, u fyzických osob půjde především o adresu místa, odkud zemědělský podnikatel spravuje svůj podnik, tj. zajišťuje zemědělskou výrobu ve smyslu zákona¹⁰⁾).

Zákon v § 2f odst. 3 a 4 uvádí, jaké údaje musí obsahovat žádost o zápis do evidence zemědělského podnikatele. V odstavci 3 tohoto paragrafu jsou uvedeny náležitosti žádosti, je-li žadatelem o zápis osoba fyzická a v odstavci 4 náležitosti, jde-li o žádost osoby právnické. V obou případech se jedná o výčet taxativní a fyzická i právnická osoba jsou tedy povinny ve své žádosti uvést veškeré údaje v těchto ustanoveních zákona vyjmenované. Pokud by žádost všechny zákonem uvedené údaje neobsahovala, obecní úřad by žadatele měl vyzvat k doplnění chybějících údajů.

[¹⁰⁾ § 2f odst. 2

U fyzické osoby zákon požaduje mimo další také údaj o tom, zda jí soud nebo správní orgán neuložil zákaz činnosti, týkající se zemědělské výroby a zda u ní netrvá jiná překážka týkající se provozování zemědělské výroby. Je-li žadatelem právnická osoba, zákon údaj o zákazu činnosti týkající se zemědělské výroby nebo jiné překážky týkající se zemědělské výroby požaduje uvést u osoby nebo osob, které jsou jejím statutárním orgánem.

Není - li osoba či osoby, které jsou statutárním orgánem právnické osoby, občanem ČR nebo občanem EU, zákon v odst. 4 písm. a) § 2f u nich požaduje v žádosti uvést datum narození a místo trvalého pobytu. U zahraniční právnické osoby zákon vyžaduje ¹¹⁾ takové údaje uvést u vedoucího organizační složky umístěné v České republice.

Právnická osoba musí v žádosti o zápis do evidence zemědělského podnikatele, a to v souladu s § 2f odst. 4 písm. c), uvést také údaje podle odst. 3 písm. a), b) a c), tj. údaje týkající se jinak žádosti fyzické osoby, a to ve vztahu k odpovědnému zástupci, a podle písm. d) také údaje podle odst. 3 písm. d) až h), tedy shodně jako osoba fyzická údaj o zaměření zemědělské výroby, o identifikačním čísle, o datu zahájení a ukončení provozování zemědělské výroby a údaj o tom, zda bude zaměstnávat zaměstnance .

Žadatel - a to jak fyzická tak i právnická osoba - je podle odstavce 5 § 2f povinen přiložit k žádosti doklady osvědčující splnění podmínek stanovených tímto zákonem pro zápis do evidence zemědělského podnikatele.

Pokud jde o podmínku bezúhonnosti ¹²⁾, bezúhonnost se podle § 2 odst.1 zákona č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů, ve znění pozdějších předpisů, prokazuje výpisem z evidence Rejstříku trestů. Dokladem osvědčujícím splnění podmínky bezúhonnosti žadatele tedy bude platný výpis z tohoto rejstříku ¹³⁾, a to buď týkající se přímo žadatele - fyzické osoby, anebo - u žadatele právnické osoby - jejího odpovědného zástupce. Zákon o tomto dokladu nestanoví nic bližšího, výpis by však neměl být starší tří měsíců, jak je obvyklé při prokazování bezúhonnosti podle jiných právních předpisů (např. živnostenský zákon).

Na výše zmíněném výpisu v kolonce "Záznam Rejstříku trestů" bude většinou uvedeno "Nemá záznam v Rejstříku trestů". Pokud by zde však byla uvedena skutečnost prokazující, že záznam existuje a čeho se týká, obecní úřad

[¹¹] § 2f odst. 4 písm. b)

[¹²] § 2e odst. 1 písm. c)

[¹³] § 11 cit. zákona

musí posoudit, zda se jedná o trestný čin podle § 2e odst. 5, písm. a), nebo b) či c) zákona, který by znamenal, že se žadatel pro účely tohoto zákona za bezúhonného nepovažuje a podmínky zákonem pro zemědělského podnikatele stanovené by nesplňoval.

Splnění podmínky odborné způsobilosti, má-li žadatel zákonu odpovídající vzdělání ¹⁴⁾, doloží příslušným dokladem. Jestliže tuto podmínku nesplňuje ¹⁵⁾, musí prokázat zemědělskou praxi v zemědělském podniku. Ministerstvo zemědělství vydalo připojený Metodický pokyn č.j. 9059/04 - 1000 ze dne 4.3.2004 k posuzování odborné způsobilosti podle zákona, v němž jsou uvedeny způsoby doložení této odborné způsobilosti.

Mezi údaji žádosti o zápis do evidence zemědělského podnikatele je také údaj o tom, zda žadateli soud či správní orgán neuložil zákaz činnosti, týkající se zemědělské výroby anebo zda u něho netrvá jiná překážka týkající se provozování zemědělské výroby. Pravdivost tohoto údaje žádným dokladem osvědčujícím splnění této podmínky ve smyslu § 2f odst. 5 zákona prokázat nelze. Žadatel je však povinen tento údaj uvést v žádosti a obecní úřad je povinen jej uvést ve vydaném osvědčení, jak vyplývá z § 2f odst. 6, poslední věta. Zákon v tomto směru na postih pamatuje v § 5 odst. 5, podle něhož, uvede-li žadatel v žádosti nepravdivé údaje, může mu obecní úřad uložit pokutu až do výše 100 000,-Kč.

Pokud jde o údaj žádosti "zaměření zemědělské výroby", ani ten nelze doložit, respektive není třeba jej dokládat. Jedná se o záměr podnikatele, který záleží na jeho rozhodnutí, avšak do žádosti by měl uvést některý úsek zemědělské výroby, jak je vymezen v § 2e odst. 3 zákona (viz písm. a) až f) cit. ustanovení). Zákon v této souvislosti uvádí, co se rozumí zemědělskou výrobou včetně hospodaření v lesích a na vodních plochách. Výčet zemědělské rostlinné výroby je uveden pod písm. a) citovaného ustanovení, kde je např. zmíněno pěstování okrasných, léčivých a aromatických rostlin, které zahrnuje pěstování květin a zeleně k řezu, hrnkových rostlin okrasných květem i listem, balkónových a záhonových rostlin (tj. trvalek a letniček), okrasných dřevin, okrasných keřů a ostatních okrasných rostlin, včetně jejich rozmnožovacího materiálu (osiva, sadby, školkařských výpěstků), tedy výroba podle písm. d) tohoto ustanovení.

Součástí zemědělské výroby je i hospodaření v lesích. Osobou podnikající v lesním hospodářství podle zákona je osoba, která vykonává činnosti uvedené v

^[14] § 2f odst. 2 písm. b) bod. 1.

^[15] § 2f odst. 2 písm. b) bod. 2.

jeho § 2e odst. 3 písm. a), d) nebo e), tedy rostlinnou výrobu, kterou lze rozumět i pěstování lesních dřevin, dále výrobu osiv a sadby školkařských výpěstků a genetického materiálu rostlin, a dále úpravu, zpracování a prodej vlastní produkce zemědělské lesní výroby. O zemědělskou lesní výrobu však nejde v případě vlastníků lesů, kteří je obhospodařují bez dalšího běžným způsobem jako svůj majetek.

Zákon mezi zemědělskou výrobu počítá také úpravu, zpracování a prodej vlastní produkce zemědělské výroby včetně výroby potravin z ní. Za zemědělskou výrobu tedy podle zákona nelze považovat takové nakládání s produkcí cizí.

K zemědělské živočišné výrobě je na místě připomenout, že takovou výrobou je podle zákona chov hospodářských a jiných zvířat či živočichů za účelem získávání a výroby živočišných produktů. Nelze tedy do ní zahrnovat např. chov akvarijních či terarijních živočichů, domácího a okrasného ptactva, ani chov tzv. "domácích mazlíčků". Zemědělskou živočišnou výrobou není výkon práva myslivosti.

Zákon v § 2e odst.4 pamatuje na oprávnění zemědělského podnikatele poskytovat rovněž práce, výkony nebo služby, které souvisejí výhradně se zemědělskou výrobou a při kterých se použijí prostředky nebo zařízení sloužící zemědělské výrobě. Jedná se o činnosti poskytované podnikatelem vedle jeho zemědělské výroby a jako jediné zaměření¹⁶⁾, pro které by mohl být zemědělský podnikatel podle zákona zaevidován, tedy bez jiné zemědělské výroby ve smyslu odst. 3 tohoto ustanovení, v úvahu nepřichází.

4.1.2 Zákon o ekologickém zemědělství č. 242/2000 Sb.

Ekologické zemědělství upravuje zákon č. 242/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů a byl jednou novelizován, a to zákonem č. 320/2002 Sb.

Zákon o ekologickém zemědělství stanovuje podmínky pro hospodaření a výrobu biopotravin. Dále též upravuje osvědčování původu bioproduktů a biopotravin a jejich označování, výkon kontroly a dozor nad dodržováním tohoto zákona.

^[16] § 2f odst. 3 písm. d)

Aby mohla osoba podnikat v ekologickém zemědělství, musí podat žádost o registraci pro ekologické zemědělství na ekofarmě. Tato žádost může být podána buď pro:

- pro pěstování rostlin
- pro pěstování rostlin i chov hospodářských zvířat nebo
- pro chov hospodářských zvířat, pokud již ve vztahu k ekofarmě nabylo právní moci rozhodnutí o registraci pro pěstování rostlin
- pro pěstování včel

Žádost o registraci podává žadatel Ministerstvu zemědělství a musí obsahovat informace o žadateli (§ 6 odst.2 písm. a) bod 1 a 2 zákona), údaje o hospodářských budovách a provozních zařízeních, které bude žadatel užívat k ekologickému zemědělství podle katastru nemovitostí¹⁷⁾ a označení pozemků. Dále musí podat přehledně vyznačené mapy pozemků, na nichž bude žadatel ekologicky hospodařit podle údajů katastru nemovitostí¹⁸⁾ a doklad o vlastnictví pozemků, nájemní smlouvě či jiném právním důvodu k zemědělskému hospodaření¹⁹⁾ na pozemcích.

V případě žádosti o registraci pro pěstování rostlin, musí žádost navíc obsahovat navrhovaný způsob ekologického hospodaření nejméně na dobu následujících 3 let, a to v rozsahu stanoveném v § 6 odst.3 citovaného zákona. Totéž se týká žádosti o registraci pro chov²⁰⁾ hospodářských zvířat (§ 6 odst. 4 písm. a-c zákona). V žádosti o registraci pro pěstování i chov se navrhované způsoby hospodaření sčítají.

Žádost o registraci se předkládá ke každé ekofarmě, je-li jich více. Žádost podléhá samozřejmě správnímu poplatku podle zvláštního právního předpisu a žadatel je povinen poskytnout ministerstvu nebo osobě uvedené v § 29 součinnost za účelem ověření skutečností uvedených v žádosti.

Aby mohla být zemědělská výroba přeměněna na ekologické zemědělství uvedené v žádosti o registraci, a aby bylo zabezpečeno odstranění vlivu

^[17] Zákon č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon, ve znění pozdějších předpisů.

^[18] Zákon č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon, ve znění pozdějších předpisů

^[19] Například občanský zákoník, §8 odst. 10 a 11 zákona č. 284/1991 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech, ve znění pozdějších předpisů.

^[20] §3 odst. 1 písm. b) zákona č. 166/1999 Sb.

negativních dopadů předchozí zemědělské činnosti na zemědělskou půdu, krajinu a životní prostředí, stanovuje se přechodné období. Délka přechodného období je stanovena v §7 odst. 2. V případě změny výměry pozemků, jež žadatel uvedl v žádosti o registraci, je žadatel bez zbytečného prodlení povinen písemně nahlásit změnu ministerstvu.

Rozhodnutí o registraci vydá ministerstvo žadateli do 30 dnů od ukončení přechodného období, jestliže v přechodném období splnil všechny požadavky a povinnosti stanovené zákonem a prováděcím právním předpisem. Nesplnil-li podmínky a povinnosti, ministerstvo žádost o registraci zamítne.

Registrace může být i zrušena, jestliže:

- o to ekologický podnikatel písemně požádá
- bude zjištěno, že ekologický podnikatel porušil hrubě nebo opakovaně požadavky stanovené tímto zákonem
- ekologický podnikatel nepodal bez zbytečného odklady žádost o změnu rozhodnutí o registraci podle § 9 odst. 1
- došlo k takové změně podmínek, že již nelze hospodařit ekologickým způsobem
- došlo k zániku ekologického podnikatele nebo, jde-li o fyzickou osobu, k jeho úmrtí

V případě změny ve vlastnictví pozemků, nájemní smlouvě či v jiném právním důvodu k zemědělskému hospodaření²¹⁾ za nichž bylo vydáno rozhodnutí o registraci, je ekologický podnikatel povinen podat bez zbytečného odkladu žádost o změnu rozhodnutí o registraci. Je-li ekofarma v přechodu nebo se převádí na jinou právnickou či fyzickou osobu, která zemědělsky podniká¹⁸⁾, je tato osoba povinna, pokud hodlá nadále na ekofarmě hospodařit v ekologickém zemědělství, podat bez zbytečného odkladu žádost o rozhodnutí o registraci.

Sousedí-li ekologicky obhospodařované pozemky s pozemky, které nejsou obhospodařovány ekologickým způsobem, musí ekologický podnikatel přijmout taková opatření, kterými se riziko vlivů na jeho ekologicky obhospodařované pozemky sníží na nejnižší míru (např. prostřednictvím cest, živých plotů,

[²¹] Například občanský zákoník, §8 odst. 10 a 11 zákona č. 284/1991 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech, ve znění pozdějších předpisů.

[²²] §2 obchodního zákoníku.

[²³] Například občanský zákoník, §8 odst. 10 a 11 zákona č. 284/1991 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech, ve znění pozdějších předpisů.

travnatých pásů, větrolamů). Na ekofarmě je zakázáno pěstovat či chovat geneticky modifikované organismy²³⁾ nebo produkty, které z nich pocházejí.

Statková hnojiva²⁴⁾, které nepocházejí z ekofarmy nebo z přechodného období, musí být kompostována nebo fermentována. Podrobnosti o použití hnojiv, statkových hnojiv, pomocných půdních látek, pomocných rostlinných přípravků a substrátů v ekologickém zemědělství stanoví prováděcí právní předpis. Zákazy jsou stanoveny v §12 odst. 2 písm.a), b) a v §13.

Specifikace pro pěstování rostlin na ekofarmě jsou uvedeny v §11 a pro chov hospodářských zvířat §14 a §15. Zvláštní požadavky jsou též stanoveny pro sběr rostlin a jejich plodů v §16, pro včely §17, pro ryby §18.

Osoba, jež hodlá zahájit výrobu biopotravin, je povinna písemně ohlásit tuto skutečnost neprodleně ministerstvu. Ohlášení musí obsahovat náležitosti uvedené v §19 odst. 1. Seznam výrobců biopotravin vede ministerstvo, který zveřejňuje ve Věstníku Ministerstva zemědělství.

Výrobce biopotravin je povinen při jejich výrobě a skladování používat pouze zpracovatelské postupy, materiály a prostředky k asanaci a čištění výrobních zařízení a skladu, které stanoví prováděcí předpis. Dále je povinen zajistit, aby nedošlo ke smísení nebo záměně bioproduktů nebo biopotravin s jinými produkty nebo potravinami¹⁹⁾. Jestliže jsou vyráběny potraviny²⁶⁾ a biopotraviny, musí být časově nebo prostorově odděleny, zajištěna identifikace výrobních látek a musí o nich být vedena evidence.

K výrobě biopotravin může být použito mimo bioproduktů, přídatných látek a pomocných látek²⁷⁾ také surovin zemědělského původu nepocházejících z ekologického zemědělství nebo z přechodného období v množstvích, které nesmí přesáhnout 30%, a to za podmínek uvedených v prováděcím právním předpisu.

Každý, kdo hodlá uvádět do oběhu bioproduktu či biopotravinu, nejde-li o výrobce biopotravin či ekologického podnikatele, je povinen tuto skutečnost písemně oznámit neprodleně ministerstvu. Povinnosti osoby, jež hodlá uvádět do oběhu bioproduktu nebo biopotravinu jsou uvedeny v §20.

[²⁴] §2 písm. a) zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů.

[²⁵] §2 zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech, pomocných půdních látkách, pomocných rostlinných přípravcích a substrátech a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd (zákon o hnojivech).

[²⁶] §2 písm. a) zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů.

[²⁷] §2 písm. k) zákona č. 110/1997 Sb.

[²⁸] §2 zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech, pomocných půdních látkách, pomocných rostlinných přípravcích a substrátech a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd (zákon o hnojivech).

Skladování a přeprava bioproduktů a biopotravin musí být oddělena od jiných surovin a potravin, v prostorách a za podmínek, které umožňují jejich jednoznačnou identifikaci a uchování jejich kvality, a to ve vhodných obalech. Povinnosti ekologického podnikatele jsou stanoveny v §21 odst. 2. Podrobné požadavky na skladování a přepravu bioproduktů jsou stanoveny v prováděcím právním předpisu.

Osvědčení o původu bioproduktu nebo biopotravin vydá podnikateli právnická osoba, s níž ministerstvo uzavřelo smlouvu podle §29 nebo samotné ministerstvo, jestliže splnil požadavky stanovené tímto zákonem a jeho prováděcím právním předpisem. Splnil-li požadavky, kontrolní orgán vydá osvědčení do 30 dnů od provedené kontroly, ale nejpozději do 1 roku (u rostlinných produktů, chovu zvířat). Kontrolní orgán (ministerstvo zemědělství) nevydá podnikateli osvědčení o původu bioproduktu, biopotravině, nespĺnil-li požadavky podle §22 odst. 2. Odepření vydání osvědčení musí být písemné a odůvodněné, vydané do 30 dnů od provedení kontroly.

Bioprodukt, který slouží jako surovina k výrobě biopotravin, se označuje slovem „bio“ a identifikačním kódem kontrolního orgánu nebo i graficky, je-li to možné. Takto je možné označit pouze rostlinný nebo živočišný produkt ²⁹⁾, na který kontrolní orgán vydal osvědčení o původu bioproduktu.

Biopotravinu, při jejíž výrobě bylo použito více než 95% hmotnosti nebo objemu bioproduktů, přídatných látek ³⁰⁾ a pomocných látek ²⁰⁾ a na kterou kontrolní orgán vydal osvědčení o biopotravině, označí výrobce biopotravin slovem „bio“ nebo také grafickým znakem (§25 odst.1.) a identifikačním kódem kontrolního orgánu.

Kdo dováží bioprodukty nebo biopotraviny je povinen osobě, která uvádí bioprodukty či biopotraviny do oběhu, a kontrolnímu orgánu předložit bez zbytečného odkladu osvědčení o ekologickém původu. Dovozce je povinen toto osvědčení uchovávat po doby 2 let. Pokud dovozce hodlá vyvážet bioprodukty či biopotraviny, musí podat žádost u ministerstva, které vydá osvědčení pro vývoz bioproduktu nebo biopotravin. Náležitosti osvědčení stanoví prováděcí právní předpis.

[²⁹⁾ §3 odst. 1 písm. l) zákona č. 166/1999 Sb.

[³⁰⁾ §2 písm. i) zákona č. 110/1997 Sb.

[³¹⁾ §2 písm. k) zákona č. 110/1997 Sb.

Ekologický podnikatel, výrobce biopotravin a osoba, která uvádí do oběhu bioprodukty či biopotraviny jsou povinni vést evidenci o druhu, množství a odběratelích všech prodaných bioproduktů a biopotravin a uchovávat je 5 let od uplynutí kalendářního roku, ve kterém byly pořízeny. Na žádost kontrolního orgánu jsou povinni tyto záznamy předložit.

Dozor nad dodržováním zákona vykonává ministerstvo. Ministerstvo může na základě výběrového řízení podle zvláštního právního předpisu ²¹⁾ uzavřít smlouvu s právnickou osobou, na základě níž je pověřená osoba oprávněna vydávat osvědčení o původu bioproduktu nebo osvědčení o biopotravině, provádět kontroly a další odborné úkony.

4.2. Systém dotačních podpor v zemědělství

4.2.1 Státní zemědělský intervenční fond (SZIF)

SZIF je akreditovanou platební agenturou, která jedná jako zprostředkovatel finanční podpory, kterou Evropská unie a národních zdrojů v rámci opatření Společné zemědělské politiky poskytuje České republice z Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (EAGF), Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD) a Evropského rybářského fondu (EFF). Jedná se o právnickou osobou se sídlem v Praze. Fond náleží do působnosti Ministerstva zemědělství.

Finanční podpory jsou poskytovány přímými platbami zjednodušeným systémem, tj. na hektar obhospodařované plochy. Velké možnosti pro zemědělství představuje opatření Společného evropského trhu, který se zabývá výkyvy poptávky a nabídky na trhu a zajišťuje větší jistotu a stabilitu zemědělským podnikatelům.

Činnost SZIF se řídí těmito právními předpisy

- zákonem č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu a o změně některých dalších zákonů (zákon o Státním zemědělském intervenčním fondu), ve znění zákona č. 128/2003 Sb. a zákona č. 85/2004 Sb.

^[32] Zákon č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů.

- zákonem č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění zákona č. 62/2000 Sb., zákona č. 307/2000 Sb., zákona č. 128/2003 Sb. a zákona č. 85/2004 Sb.
- nařízeními Rady nebo Komise Evropských společenství
- nařízeními vlády vydanými k provedení zákona č. 256/2000 Sb. a zákona č. 252/1997 Sb.

Činnosti fondu např.:²²⁾

- rozhoduje o poskytnutí dotace, s výjimkou operačního programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství, a kontroluje plnění podmínek poskytnutí dotace a v případě neplnění podmínek poskytování dotace stanoví sankce,
- provádí intervenční nákupy zemědělských výrobků a potravin a zajišťuje skladování, případně zpracování takto nakoupených zemědělských výrobků a potravin,
- prodává nebo jiným způsobem převádí intervenčně nakoupené zemědělské výrobky a potraviny, případně výrobky, které vznikly zpracováním intervenčně nakoupených zemědělských výrobků nebo potravin,
- provádí vládou schválené programy zaměřené na nepotravinářské využití a zpracování zemědělských výrobků,
- provádí činnosti související se systémem produkčních kvót,
- poskytuje subvence při vývozu zemědělských výrobků a potravin,
- rozhoduje o poskytnutí licence při dovozu a vývozu zemědělských výrobků a potravin a kontroluje plnění podmínek poskytnutí licence.

SZIF administruje a kontroluje následující platby:

- **z Evropského zemědělského záručního fondu (EAGF)**
 - v rámci společných organizací trhu
 - v rámci intervenčních opatření
 - poskytování vývozních subvencí ve vazbě na vývozní licence
 - přímé platby (režim jednotné platby na plochu)

Dále provádí:

[³³⁾ www.szif.cz

- administraci vývozních a dovozních licencí
 - administraci záruk
 - administraci systému produkčních kvót
 - vybírání finančních dávek z výroby cukru
 - administrace premiových práv (pro krávy bez tržní produkce mléka a bahnice)
 - administrace národní značky kvalitních potravin KLASA
- **z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD)**
 - opatření zaměřená na restrukturalizaci a rozvoj fyzického kapitálu a podporu inovací
 - opatření přechodná pro Českou republiku a ostatní nové členské státy EU
 - opatření zaměřená na podporu vědomostí a zdokonalování lidského potenciálu
 - opatření zaměřená na udržitelné využívání zemědělské půdy
 - opatření zaměřená na udržitelné využívání lesní půdy
 - opatření k diverzifikaci hospodářství venkova
 - opatření ke zlepšení kvality života ve venkovských oblastech
 - opatření týkající se vzdělávání a informování hospodářských subjektů
 - implementace místní rozvojové strategie
 - realizace projektů spolupráce
 - příprava, sledování, hodnocení, informování a kontrola v rámci programu
 - zřízení a provoz celostátní sítě pro venkov
 - **z Evropského rybářského fondu (EFF)**
 - podpora rybářství

4.2.2 Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a.s. (PGRLF)

Byl založen na základě usnesení vlády České republiky č. 337/1993 a působí od roku 1994.

PGRLF je jedním ze základních pilířů dotační politiky Ministerstva zemědělství (Mze). K hlavním rysům PGRLF patří pružnost, transparentnost rozhodování, jednoduchost využití ze strany klienta a stabilita. Jde o jeden z nejefektivnějších nástrojů českého zemědělského zemědělství působící v rámci tzv. „národní pomoci“.

Hlavním předmětem podnikání PGRLF je subvencování části úroků z úvěrů a poskytování záruk na úvěry podnikatelských subjektů v oblasti zemědělství, lesnictví, vodního hospodářství a průmyslu zabývajícího se zpracováním produkce ze zemědělské výroby. Kromě toho plní další úkoly podle potřeb ministerstva zemědělství.

Za období 11 let svého působení PGRLF přijal na tuto činnost téměř 19 miliard Kč dotace ze státního rozpočtu. Prostřednictvím těchto prostředků podpořil žádosti 25 tisíc klientů formou dotace úroku a garance. PGRLF tak umožnil čerpat úvěry ve výši 96 miliard Kč do českého zemědělství. Celkový objem vydaných garancí představuje téměř 30 miliard Kč.

Klientem PGRLF jsou:

- zemědělství poradci
- fyzická nebo právnická osoba provozující činnosti v oblasti zpracování produkce ze zemědělské výroby
- odbytová organizace výrobců zemědělských komodit

Programy PGRLF jsou:

- Vyrovnání úrokového zatížení – program na vyrovnání vyšší úrokové sazby úvěrů do zemědělství oproti ostatním odvětvím národního hospodářství.
- Investiční programy – programy na podporu nákupu půdy, investičních celků, strojů a zařízení zemědělských, odbytových a potravinářských firem. Účelem úvěrů mohou být jen ty investice, které nejsou přijatelné pro Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství.
- Mládí – program na podporu mladých podnikatelů na rodinných farmách a to v kombinaci s titulem Zemědělec a Půda.

4.2.3 Speciální akční program pro předvstupní pomoc v oblasti zemědělství a rozvoje venkova (SAPARD)

Program SAPARD splnil svoji historickou roli. Zásadním způsobem pomohl překlenout období příprav České republiky jako kandidátské země na čerpání finančních prostředků z fondů Evropské unie a usnadnil jí vstup a napojení do struktur Evropských společenství. Česká republika využila tohoto předvstupního nástroje v maximální možné míře a dokonce zajistila celkové čerpání finančních zdrojů nad rámec stanovený Víceletou finanční dohodou.

V České republice byl Program SAPARD vyhlášen v dubnu roku 2002, kdy byl zahájen příjem žádostí na sedm z celkově devíti opatření. Celkem bylo předloženo více než 3 000 projektů a do konečného termínu pro uzavírání smluv – 31. prosince 2003 – bylo uzavřeno se žadateli/příjemci pomoci 1692 smluv na částku téměř 4,5 mld. Kč. Proplácení projektů z prostředků programu SAPARD bylo ukončeno dnem 30. listopadu 2005, kdy byla celá alokace let 2000 až 2003 ve výši 3,9 mld. Kč vyčerpána.

Program SAPARD je realizován Agenturou SAPARD (AS) ve spolupráci s Ministerstvem pro místní rozvoj (MMR), gestorem pro opatření 2.1. Obnova a rozvoj vesnic a venkovské infrastruktura a 2.2. Rozvoj a diverzifikace hospodářských činností zajišťující rozmanitost aktivit a alternativní zdroje příjmů.

Agentura SAPARD byla součástí Ministerstva zemědělství ČR a od 1. ledna 2004 se stala včetně svých regionálních pracovišť součástí Státního zemědělského intervenčního fondu (SZIF). Pokračující administraci programu SAPARD zajišťují příslušné regionální odbory SZIF (RO SZIF), kam bylo začleněno 7 regionálních pracovišť agentury SAPARD. Regionální odbory SZIF jsou v sídlech bývalých regionálních pracovišť AS, a to v 7 regionech: Praha pro region Praha a Střední Čechy, České Budějovice pro region Jihozápad, Ústí nad Labem pro region Severozápad, Hradec Králové pro region Severovýchod, Brno pro region Jihovýchod, Olomouc pro region Střední Morava a Opava pro region Moravskoslezsko. Příjem projektů, příslušné kontroly a výběr projektů ke schválení pro opatření 2.1. a 2.2. zajišťovali pracovníci MMR, kteří se v případě potřeby podílejí na kontrolách realizace projektů v rámci uvedených opatření.

Nabídka opatření pokryla různé aktivity agrárního i potravinářského sektoru včetně rozvoje venkova (nejvíce projektů bylo předloženo v tradičně zemědělských regionech).

Díky programu SAPARD bylo dosaženo zvýšení finančních příjmů podpořených subjektů, zvýšení produktivity práce, racionalizace výrobních procesů a racionálnějšího využití výrobních faktorů. Výsledky jsou zřejmé

v pozitivních dopadech na životní prostředí a zlepšení podmínek chovu zvířat, větší různorodost, trvalou udržitelnost a přitažlivost hospodářských činností na venkově, vyšší konkurenceschopnost díky vyšší produktivitě a zlepšené kvalitě, zlepšení pracovních a hygienických podmínek provozů a nová pracovní místa, což bylo významné hlavně v regionech s vysokou nezaměstnaností.

Program SAPARD v ČR také dokázal pružně reagovat na nečekané živelní události a následné problémy zemědělců, a to vyhlášením mimořádného povodňového kola. Díky vstřícnosti Evropské komise byly velmi rychle vyřešeny administrativní otázky a z programu SAPARD byla podpořena obnova poškozených nebo zničených objektů v postižených regionech, čímž došlo ke zmírnění ekonomických ztrát.

V rámci alokace finančních prostředků na program SAPARD ve výši 3 900 mil. Kč (122,5 mil. EUR) bylo k 30.11.2005 proplaceno celkem 1 495 projektů v částce 3895 mil. Kč, z toho podíl EU představuje 2 948 mil. Kč, 810,8 mil. Kč bylo proplaceno z národních zdrojů a 136 mil. Kč z regionálních zdrojů.

Ve snaze využít veškeré finanční zdroje EU určené na program SAPARD v ČR byly přijaty projekty nad alokaci pro tento program, tak zvané „přezávazkované“ projekty. I když vznikla úspora finančních prostředků z důvodu odstoupení od uzavřených smluv, zůstaly některé projekty, které budou proplaceny z programu HRDP (Horizontální plán rozvoje venkova).

Přehled priorit a opatření programu SAPARD v ČR

- **Priorita 1** – zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství
 - Opatření 1.1 Investice do zemědělského majetku
 - Opatření 1.2 Zlepšování zpracování a marketingu zemědělských produktů a produktů rybolovu
 - Opatření 1.3 Zlepšování struktur pro kontrolu kvality, pro kvalitu potravin a ochranu spotřebitele
 - Opatření 1.4 Meliorace a pozemkové úpravy
- **Priorita 2** – Trvale udržitelný rozvoj venkovských oblastí
 - Opatření 2.1 Obnova a rozvoj vesnic a venkovské infrastruktura
 - Opatření 2.2 Rozvoj a diverzifikace hospodářských činností zajišťujících rozmanitost aktivit a alternativní zdroje příjmů

- Opatření 2.3 Metody zemědělské produkce určené k ochraně životního prostředí a uchování krajiny
- **Priorita 3** – Příprava podmínek pro plné využití programu
 - Opatření 3.1 Zlepšování profesního vzdělávání
 - Opatření 3.2 Technická pomoc

O proplacených projektech dle regionů celkem za program SAPARD informuje následující tabulka:

Region / RO SZIF	Proplaceno projektů	Celkem Kč
Praha + Střední Čechy - Praha	244	607 561 037
Jihozápad – České Budějovice	358	842 801 946
Severozápad - Ústí nad Labem	83	260 927 500
Severovýchod – Hradec Králové	193	494 273 680
Jihovýchod – Brno	339	962 733 993
Střední Morava - Olomouc	183	467 645 266
Moravskoslezsko - Opava	87	258 867 442
Mze	8	
Celkem	1 495	3 894 810 864

Tab. č. 1 Proplacené projekty dle jednotlivých regionů

4.2.4 Horizontální plán rozvoje venkova (dále HRDP)

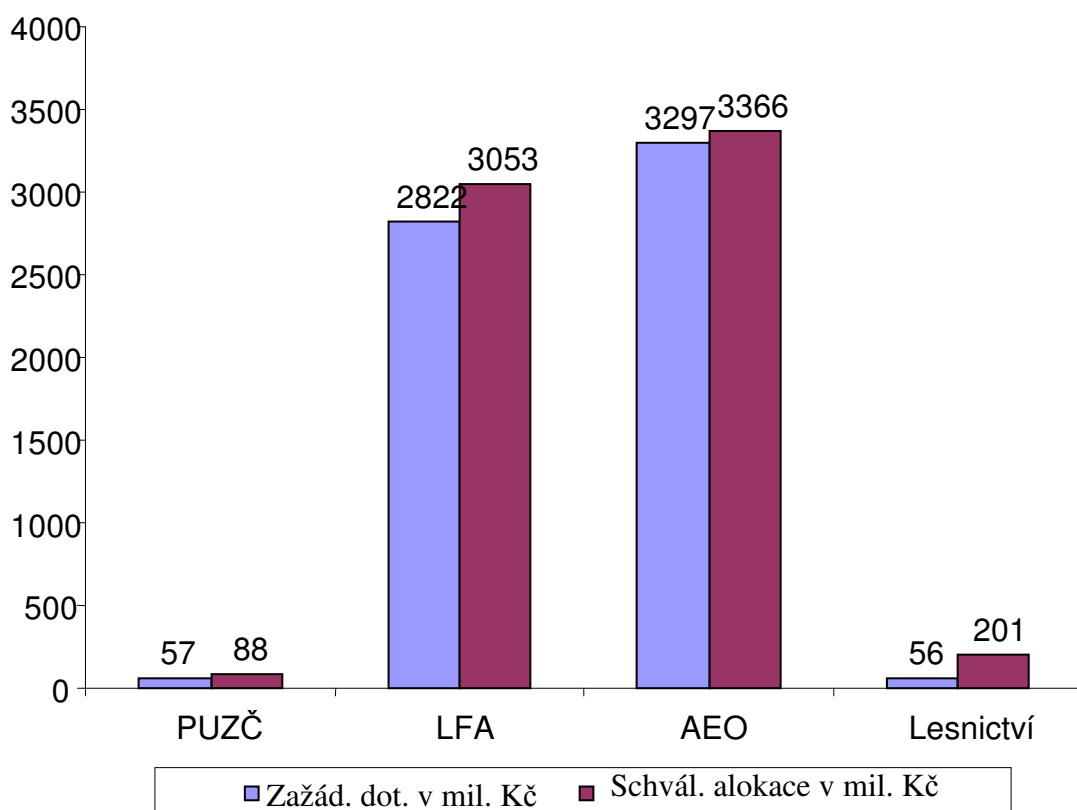
Program HRDP je programový dokument Ministerstva zemědělství, který přináší pět opatření pro trvale udržitelný rozvoj zemědělství, venkova a jeho přírodních zdrojů. Jednotlivé projekty budou kofinancovány v rámci záruční sekce Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (EAGGF).

V roce 2005 bylo v rámci programu Horizontální plán rozvoje venkova ČR pro období 2004–2006 (HRDP) skutečně realizováno pět opatření a to:

- Předčasné ukončení zemědělské činnosti
- Méně příznivé oblasti a oblasti s environmentálními omezeními
- Agroenvironmentální opatření
- Lesnictví

- Zakládání skupin výrobců.

Žadatelé mohli poprvé vstupovat do opatření Předčasné ukončení zemědělské činnosti, do nově vymezených oblastí s environmentálními omezeními (LFA-E), do titulu Integrované produkce ovoce nebo révy vinné a opatření Zakládání skupin výrobců. V rámci HRDP v tomto roce zažádalo o dotaci celkem 19 155 žadatelů. Na realizovaná opatření bylo v roce 2005 zažádáno o dotaci v celkové výši cca 6,337 mld. Kč (včetně povýsadbové péče a náhrady u podopatření Zalesňování zemědělské půdy) na plochu cca 1,896 mil. ha. Z celkové schválené alokace na program HRDP na rok 2005 (cca 6,776 mld. Kč) bylo zažádáno o 93,53 % prostředků, což by znamenalo v případě 100% čerpání celkové nedočerpání o 6,47 %.

Graf č. 1 Schválené alokace a zažádané dotace v roce 2005 na program HRDP

Hlavními cíli HRDP v souladu s čl. 2 nařízení Rady (ES) č. 1257/1999 jsou:

- ochrana a podpora vysoké hodnoty přírody a udržitelného zemědělství, které dodržuje environmentální požadavky

- zachování a podpora zemědělských systémů s nízkými vstupními náklady
- ochrana a zlepšování přirozeného prostředí, hygienických podmínek a podmínek spokojené existence zvířat
- zachování a posílení životaschopné sociální struktury ve venkovských oblastech

Tyto cíle je možné shrnout pod jeden hlavní cíl: „Trvale udržitelný rozvoj zemědělství, venkova a jeho přírodních zdrojů“, který je prioritou HRDP. Pro dosažení tohoto cíle byla schválena následující opatření, která jsou zpracována s odvoláním na články nařízení Rady (ES) č. 1257/1999.

4.2.4.1 Předčasné ukončení zemědělské činnosti (PUZČ)

Program umožňuje starším zemědělcům po dosažení věku 55 let ukončit aktivní zemědělskou činnost a poskytovanými podporami jim zabezpečuje důstojné životní podmínky. Vytváří prostor pro nástup mladých zemědělců.

Subjekty programu jsou Postupitel (žadatel o dotaci) – předává zemědělský podnik a Nabyvatel – přebírá zemědělský podnik.

Žádost o dotaci se podává vždy do 15.2. kalendářního roku. V roce úplného zařazení do programu bude poskytnuta dotace na základě rozhodnutí o zařazení, a to ve výši 1/12 za každý celý zařazený měsíc. K žádosti o dotaci se přikládá čestné prohlášení, že žadatel nepobírá starobní důchod nebo potvrzení SSZ o výši starobního důchodu za uplynulý kalendářní rok.

Výše poskytované podpory

- Paušální roční sazba - 75 000 Kč
- Sazba na ha převedené zemědělské půdy zapsané v LPIS (doložení možnosti hospodaření min. 5 let – nájemní smlouva na 5 let, vlastnictví pozemku) až do výše 30 ha – 4500 Kč

Toto opatření je zaměřeno na podporu zemědělců hospodařících v oblastech s méně příznivými podmínkami s cílem přispět ke stabilizaci venkovského obyvatelstva v těchto oblastech a pomoci zajistit pro zemědělce odpovídající úroveň příjmů.

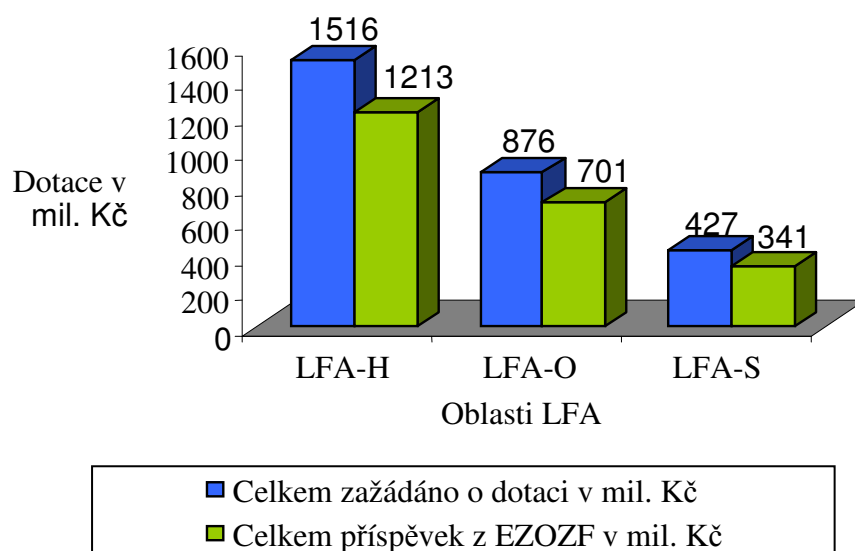
Cíle opatření

- zajistit odpovídající příjmy zemědělským podnikům hospodařícím ve ztížených podmínkách
- přispět k udržitelnému využití zemědělské půdy
- stabilizace venkovské populace
- udržet atraktivitu krajiny
- podpořit systémy hospodaření přátelské k životnímu prostředí

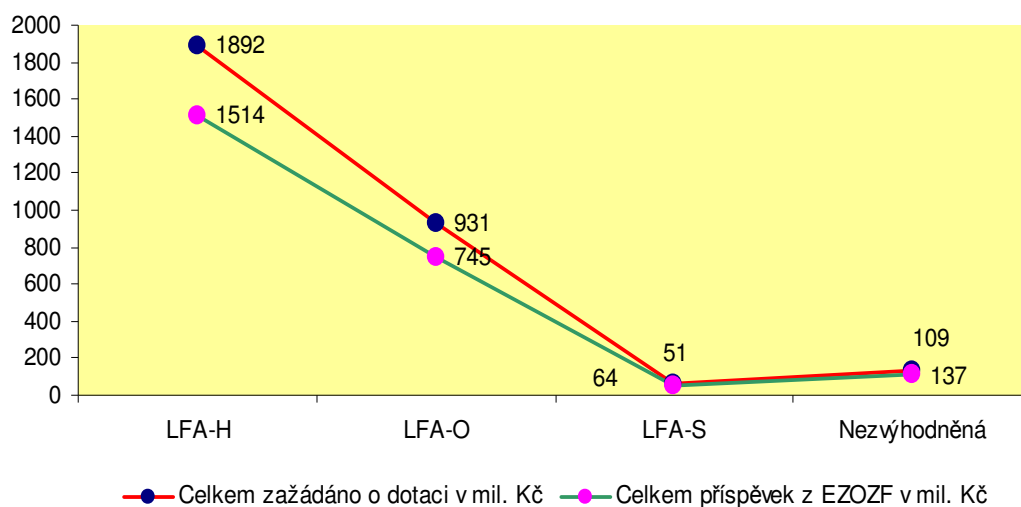
Kritéria pro vymezení méně příznivých oblastí

- horské oblasti (značení H)
- nadmořská výška, sklonitost zemědělské půdy
- ostatní méně příznivé oblasti (značení O)
- výnosnost zemědělské půdy, demografická kritéria
- oblasti se specifickými omezeními (značení S)
- výnosnost zemědělské půdy, sklonitost zemědělské půdy
- oblasti s ekologickými omezeními (značení E)
- NATURA 2000, 1. zóny NP a CHKO

Pozn.: údaji rozhodnými pro vymezení méně příznivých oblastí jsou hranice správních území obcí a katastrálních území částí obcí platné k 31.12.2001.

Graf č. 2: Přehled o zažádaných dotacích v jednotlivých typech oblastí LFA v roce 2005

Graf č. 3: Přehled o požádaných dotacích v jednotlivých typech oblastí LFA-E v roce 2005

4.2.4.2 Agroenvironmentální opatření (AEO)

Opatření jsou chápána jako veřejná služba zemědělců celé společnosti ve vztahu k životnímu prostředí. Směřují proti zvyšování produkce a s tím spojeným zvyšováním vstupů do agroekosystému (např. pesticidy, hnojiva, pomocné látky atd.). Z uplatňování AEO vyplývají pro zemědělce vždy ztráty příjmů nebo vícenáklady.

Hlavní cíle AEO

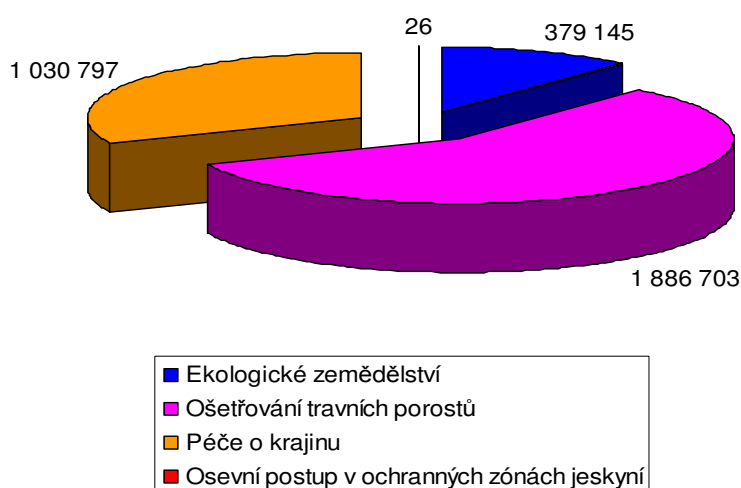
- zpomalení odtoku vody z krajiny
- omezení eroze půdy
- podpora biologické různorodosti
- extenzivní údržba krajiny
- pohoda hospodářských zvířat
- ochrana cenných lokalit a stanovišť
- ochrana životního prostředí sníženým užíváním hnojiv
- omezení užívání pesticidů v zemědělství

AEO se člení na podopatření

- ekologické zemědělství (EZ)

- ošetřování travních porostů
- péče o krajinu, které se dále člení na tituly:
 - zatravňování orné půdy
 - tvorba travnatých pásů na svažitéch půdách
 - pěstování meziplodin
 - trvale podmáčené louky a rašelinné louky
 - ptačí lokality na travních porostech (Chřástal polní, Bahňáci)
 - biopásy
- osevň postup v ochranných zónách jeskyní
- integrované systémy pěstování ovoce nebo révy vinné

Agroenvironmentální opatření (AEO) je opatřením HRDP s největším objemem finančních prostředků poskytovaných do environmentálních funkcí zemědělství. Celkový objem dotací na toto opatření, na které bylo v roce 2005 požádáno, dosáhl částky převyšující 3 296 mil. Kč, z toho na podopatření A – Postupy šetrné k životnímu prostředí bylo požádáno o dotace ve výši cca 3 79 mil. Kč, podopatření B – Ošetřování travních porostů o částku cca 1 887 mil. Kč, podopatření C – Péče o krajinu o částku cca 1 031 mil. Kč a podopatření D – Osevň postup v ochranných zónách jeskyní o částku cca 26 tis. Kč.

Graf č. 4: Přehled o požádaných dotacích v tis. Kč na opatření AEO v roce 2005

4.2.4.3 Lesnictví

Dotace lze poskytnout na zalesňování zemědělské půdy a na založení porostů rychle rostoucích dřevin na zemědělské půdě určených pro energetické využití.

Zalesňování zemědělské půdy

Tímto programem se vytváří prostor pro diverzifikaci výroby, která by měla přispět k posílení ekonomické a sociální dimenze trvalé udržitelnosti zemědělství a venkova. Snižuje mimo jiné podíl zornění půdy, a to bez rizika zvýšení podílu neobhospodařované zemědělské půdy. O podporu může žádat vlastník zemědělské půdy, sdružení vlastníků nebo předkladatel projektu, a to za předpokladu, že byl zalesňovaný pozemek nejméně 2 roky zemědělsky využíván. Bude poskytována podpora nejen na úhradu nákladů na výsadbu a zajištění porostu, ale bude možné subjektům, které zalesní zemědělskou půdu, poskytovat rovněž prémii na krytí ztrát příjmů vzniklých z důvodu ukončení zemědělské výroby, a to po dobu 20 let. Žadatel o podporu musí mít zpracován projekt.

Příjemce podpory

O podporu na zalesnění zemědělské půdy, může požádat vlastník zemědělské půdy, sdružení vlastníků zemědělské půdy za podmínek písemného souhlasu jednotlivých vlastníků.

Výše podpory

- na založení porostu: listnaté druhy dřevin 92 000 Kč/ha, jehličnaté dřeviny 74 000 Kč/ha,
- péče o zalesněný pozemek po dobu 5 let 12 000 Kč/ha ročně.
- náhrada za ztrátu příjmů vzniklých z důvodu ukončení zemědělské činnosti
- zem. půda (orná půda, chmelnice, vinice, ovocné sady, zahrady)
- travní porost 4 210 Kč/ha ročně.

Založení prostorů rychle rostoucích dřevin určených pro energetické využití.

Zemědělskou půdu lze zcela v souladu s požadavkem snížení zornění využít ve větší míře také pro zakládání porostů rychle rostoucích dřevin (topol, vrba), s tím, že tyto dřeviny také slouží jako obnovitelný zdroj energie. Toto podopatření umožňuje zemědělcům hospodařícím na zemědělské půdě či vlastníkům zemědělské půdy získat podporu na zakládání těchto porostů. Žadatel o podporu musí mít zpracován jednoduchý projekt.

Příjemce podpory

O podporu na založení porostů rychle rostoucích dřevin určených pro energetické využití na zemědělských pozemcích, může požádat vlastník nebo nájemce zemědělské půdy, sdružení vlastníků zemědělské půdy s právní subjektivitou nebo spoluvlastník zemědělského pozemku za podmínky písemného souhlasu jednotlivých vlastníků.

Výše podpory

- reprodukční porost - založení: 75 000 Kč/ha
- produkční porost - založení: 60 000 Kč/ha

4.2.4.4 Zakládání skupin výrobců (ZSV)

Skupinou výrobců se rozumí obchodní společnost nebo družstvo jejichž předmětem činnosti je zajištění společného odbytu příslušné (dotované) zemědělské komodity.

Obchodovanou produkcí je množství dotované zemědělské komodity v měrných jednotkách, prodané jiné osobě v příslušném kalendářním roce.

Výše dotace se skupině výrobců stanoví na základě výše finanční hodnoty roční obchodované produkce příslušné zemědělské komodity, pocházející od jejich členů, a to podle čl. 33d nařízení Rady (ES) č. 1257/1999, ve znění smlouvy o přistoupení.

Seznam dotovaných zemědělských komodit

- včelí produkty
- obiloviny
- olejniny
- brambory
- len a konopí pěstované na vlákno
- květiny a okrasné rostliny
- léčivé, aromatické a kořeninové rostliny
- školkařské výpěstky a rozmnožovací materiál ovocných druhů
- jatečný skot
- jatečná prasata
- jatečná drůbež
- jatečné ovce a kozy

- jateční běžci

Na opatření Lesnictví v roce 2005 zažádalo celkem 595 žadatelů o dotaci ve výši cca 40 438 tis. Kč. Zalesněná plocha zemědělských pozemků v podopatření Zalesňování zemědělské půdy v roce 2005 byla 658 ha a bylo zažádáno o dotaci ve výši cca 39 487 tis. Kč. Na následnou péči a náhradu (zalesněno v roce 2004 a 2005) bylo zažádáno na výměru 877 ha s dotací ve výši cca 15 274 tis. Kč.

4.2.5 Doplnková platba (Top-Up)

Doplnková platba (Top-Up) je platba poskytovaná k jednotné platbě na plochu (SAPS) a je upravována nařízením vlády, které stanovuje některé podrobnosti a bližší podmínky při poskytování národních doplňkových plateb k přímým podporám pro rok 2005 Státním zemědělským intervenčním fondem formou dotace. Top-Up bude poskytován v těchto oblastech:

- pěstování lnu na vlákno na zemědělské půdě vedené v Evidenci využití zemědělské půdy podle užívatelských vztahů jako druh zemědělské kultury orná půda,
- pěstování chmele na zemědělské půdě vedené v Evidenci jako druh zemědělské kultury chmelnice,
- chovu skotu, ovcí, popřípadě koz (dále jen „chov přežvýkavců“) na hospodářstvích registrovaných v ústřední evidenci
- pěstování plodin způsobilých pro platbu na orné půdě

Žadatel je shodný s žadatelem o platbu SAPS. Všeobecné podmínky pro poskytnutí platby Top-Up jsou shodné s podmínkami pro platbu SAPS. Pokud nebude žadateli přiznána platba SAPS, nemá nárok na platbu Top-Up.

4.2.6 Státní podpora ekologického zemědělství v roce 2006

Dotační podpora EZ pokračovala v roce 2006 jako agroenvironmentální opatření v rámci Horizontálního plánu rozvoje venkova. Předpokládaná celková suma vyplacených dotací pro EZ v roce 2006 byla cca 300 mil. Kč.

Výše dotace na ekologické zemědělství je rozdílná v závislosti na pěstované

kultuře a pro rok 2006 byla stejná jako v roce 2005 v následující výši:

- 3 520 Kč/ha, při hospodaření na orné půdě, s výjimkou pěstování zeleniny nebo speciálních bylin,
- 1 100 Kč/ha, při hospodaření na travních porostech,
- 12 235 Kč/ha, při pěstování vinic, ovocných sadů nebo chmelnic
- 11 050 Kč/ha, při pěstování zeleniny nebo speciálních bylin na orné půdě.

Od roku 2007 bude podpora ekologickým zemědělcům vyplácena v rámci Programu rozvoje venkova 2007 – 2013. Podle tohoto Programu dojde k následujícímu navýšení plateb pro ekologické zemědělce:

- 4 620 Kč/ha, při hospodaření na orné půdě, s výjimkou pěstování zeleniny nebo speciálních bylin,
- 2 650 Kč/ha, při hospodaření na travních porostech,
- 25 285 Kč/ha, při pěstování vinic, ovocných sadů nebo chmelnic
- 16 790 Kč/ha, při pěstování zeleniny nebo speciálních bylin na orné půdě

Je nezbytné upozornit, že Program rozvoje venkova musí být ještě definitivně schválen ze strany Evropské komise, která se bude podílet na financování plateb z 80%, zbývajících 20% bude hrazeno ze státního rozpočtu ČR.

5. MOŽNOSTI EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTÍ V MORAVSKOSLEZSKÉM KRAJI

5.1 Možnosti ekologického zemědělství

Po mírném snížení počtu ekozemědělců v roce 2005 došlo během roku 2006 k výraznému nárůstu počtu ekofarem. Ke dni 31.12.2006 hospodařilo ekologicky již 963 ekofarem, počet ekozemědělců se tak během roku 2006 zvýšil o 134 farem. Celková výměra půdy zařazené v ekologickém zemědělství je 281 535 ha, oproti roku 2005 se výměra půdy v EZ zvýšila o 26 553 ha. Stejně tak se zvýšil podíl zemědělské půdy obhospodařované v EZ, který nyní dosahuje 6,61 %. Zajímavý je trend, že se nezvyšuje výměra TTP v EZ, která je na úrovni roku 2003. Naopak se zvyšuje výměra orně půdy (za rok 2006 o 2 713 ha na celkových 23 479 ha), zvyšuje se také výměra trvalých kultur i ostatních ploch.

Za rok 2006 se zvýšil počet výrobců biopotravin o 27 podniků na celkových 152 podniků. Poptávka po biosurovinách se ze strany výrobců biopotravin stále zvyšuje, zlepšují se také možnosti odbytu biopotravin v důsledku zvýšeného zájmu spotřebitelů. Řada výrobců biopotravin rozšiřuje svůj biosortiment o nové výrobky.

Podrobnosti o statistice ekologického zemědělství v roce 2006 jsou uvedeny v přílohách.

5.2 Ekologické zemědělství v Moravskoslezském kraji

Oblasti ekologického zemědělství jsou převážně doménou horských a podhorských podniků hospodařících na trvalých travních porostech, zaměřených zejména na chov dobytka a údržbu krajiny. Ekozemědělců na orné půdě je málo a chybí zpracovatelé a hotové výrobky.

Největší koncentrace ekologických farmářů je v severozápadních Čechách, v oblasti Bílých Karpat a Jeseníkách. S podílem zhruba 6 % z celkové výměry půdy je ČR v ekologickém zemědělství v čele nových členských zemí EU, ale ne již v nízkém podílu orné půdy.

Moravskoslezský kraj má nadprůměrné zastoupení půdy vedené v ekologickém zemědělství – 33 944 ha , což představuje 12,2 % z celkové zemědělské půdy (v rámci celé ČR je podíl 6,16 %). Největší zastoupení ploch je v okrese Bruntál – podíl ekologicky obhospodařované půdy zde dosahuje 36 % ze zemědělské půdy. Rovněž okres Opava má nadprůměrné ekologické zemědělství – 7,8 %.

Celkem bylo v kraji ke konci roku 2004 evidováno 60 ekologických farem. Z toho 3 farmy mají sídlo v Huzové a jedna v Moravském Berouně, které od 1.1.2005 jsou součástí Olomouckého kraje (v roce 2004 jsou započítány). Největší koncentrace ekologických farem je v okrese Bruntál - 41. Průmyslové okresy Karviná a Ostrava neměly v roce 2004 žádné zastoupení ekologických farem.

Struktura půdního fondu v ekologickém zemědělství ČR a rovněž i v Moravskoslezském kraji je charakterizována velkou převahou trvalých travních porostů: 92 % tvoří TTP (91 % je podíl v celé ČR).

Orná půda ekologicky obhospodařovaná činí 2 022 ha. Největší zastoupení ploch v absolutní hodnotě je na okrese Bruntál avšak v % vyjádření (podíl orné ekologicky obhospodařované půdy k celkové orné půdě) je v okrese Opava 11 %. V rámci celého kraje činí tento podíl pouze 1 %.

Co se týče živočišné výroby byla k 31.12.2004 nejčastější certifikace v kraji na chov skotu bez tržní produkce mléka – celkem 53 osvědčení. Dále 19 osvědčení na ekologický chov koní, 11 na chov ovcí, 4 na chov koz, 3 na chov prasat, 10 na chov drůbeže a 1 osvědčení na ekologický chov včel. Většina má certifikaci k chovu více druhů zvířat. Z 60 ekofarem v kraji se jen 4 farmy zabývají pouze RV (mají certifikované zemědělské pozemky).

V Moravskoslezském kraji bylo k 31.12. 2004 nejčastější osvědčení na bioprodukt z ŽV: jatečný skot (všechny kategorie) a ovce, dále je zde 1 osvědčení na husy, vejce slepičí a mléko a 4 osvědčení na chlěvskou mrvu.

Nejčastější osvědčení na bioprodukty RV: seno a senáž, pohanka, obiloviny (pšenice, žito, tritikale, ječmen, oves), brambory a hrách. V malém množství na trávy (bojínek, srha, jílek, psárka) a léčivky (pelyněk, kontryhel, meduňka, kopřiva, měsíček, yzop, máta, černý kořen).

Seznam ekologických zemědělců v Moravskoslezském kraji je uveden v příloze.

5.3 Současné využívání obnovitelných zdrojů v Moravskoslezském kraji

5.3.1 Energie biomasy

Biomasa je nositelem obnovitelných zdrojů chemické energie vznikající fotosyntézou. Předností biomasy je skutečnost, že k jejímu růstu spotřebované množství oxidu uhličitého je zhruba stejné jako množství CO₂ vyprodukované při spalování. Těžiště využívání biomasy spočívá v jejím spalování a zplynování, nelze však pominout její podíl na výrobě alkoholu a zejména v zemědělském sektoru na výrobě bionafty a bioplynu. Mezi nejvýznamnější možnosti využívání energie biomasy v Moravskoslezském kraji patří využívání energetických plodin a spalování dřevní hmoty a obilovin.

Využití dřeva k energetickým účelům

Lesní dřevní odpad vzniká přímo v místě těžby (větve, špičky stromů, prořezávky) a většinou zůstává v lese a nevyužívá se. Tento lesní dřevní odpad je vhodný ke štěpkování, ke kterému by mělo docházet v místě těžby dřeva, aby byly z lesa dopravovány spalitelné štěpky a tím se snížily ztráty dopravou lesního dřevního odpadu, které jsou dnes hlavní příčinou toho, že lesní dřevní odpad zůstává v lese bez využití. Průmyslový dřevní odpad vzniká na pilách a v závodech na zpracování dřevní hmoty. Jde převážně o piliny, odřezky, štěpky a prach.

Využití obilovin pro energetické účely

Sláma zemědělských kulturních plodin, zejména obilovin a řepky, tvoří významný a nadějný zdroj biomasy pro energetické účely. Používá se sláma obilovin, kukuřice, řepky, pícnin pěstovaných na semeno, nekvalitní suché seno. Lisuje se do malých balíků, velkých válcových nebo hranatých balíků, briket nebo pelet. Spotřeba energie na tvarování slámy nepřesahuje 5 % energetického potenciálu slámy. Topeniště na spalování slámy musí být přizpůsobeno vysoké rychlosti zplynování materiálu, musí zachytit vyšší podíl popela a zamezit usazeninám na roštových a teplosměnných plochách. Až 10 % popela ze slámy ulétává do komína a je třeba zachytit ho v odlučovačích.

Využití rychlerostoucích energetických plodin

Zatím jen omezeně využívaným zdrojem biopaliv jsou cíleně pěstované energetické rostliny. V současnosti je rozsah těchto výsad v kraji zanedbatelný,

v budoucnu lze předpokládat jejich větší rozšíření (zejména v důsledku dotačních podpor).

Energetické dřeviny

Z dřevin je nejznámější topol černý a balzámový, případně další topoly a jejich hybridy. Rovněž vrby přinášejí dobré výsledky. Z ostatních druhů, které jsou dosti přizpůsobivé, ale také méně výnosné, je možné jmenovat akát, olši, osiku i břízu. V současné době není však tento způsob získávání palivového dřeva u nás obvyklý. Pěstováním energetických dřevin můžeme zvýšit pestrost porostů v krajině, odolnost zemědělských ploch vůči erozi (jak vodní, tak větrné) a při jejich vhodném vysázení v nivách v blízkosti břehů také snížit eutrofizaci vodních toků. Mezi rychlerostoucí dřeviny řadíme zejména topol a vrbu.

Topol – nároky na stanoviště: nadmořská výška 200 – 600 m n.m., nevhodné jsou trvale zamokřené a těžké půdy, velmi dobře snáší příležitostné záplavy. V teplejších oblastech lze dosáhnout vyšších výnosů dřeva. Vyhovující je neutrální nebo slabě kyselá půda.

Vrba – nároky na stanoviště: nejlépe nížiny, stanoviště nezamokřené, hlinité až hlinitopísčité, nevhodné jsou trvale zamokřené půdy, velmi dobře snáší příležitostné záplavy.

Výběr vhodných druhů rychlerostoucích dřevin s ekonomicky dostatečným výnosem: Existuje velké množství druhů a různých klonů. Nejlepší je získat informaci o nejvhodnějším sadebním materiálu u projektantů ÚSES, popř. přímo ve „Výzkumném ústavu Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví v Průhonicích“. V podmínkách ČR je pravděpodobně nejvhodnější pěstování rychlerostoucích dřevin minirotací (tj. s délkou trvání obmýtí 5 let, které se opakuje 3-4x). Nevýhodou je zatím nutnost obhospodařovat plochy nestandardní zemědělskou technikou. Lze však očekávat, že v budoucnosti bude technologické zařízení pro pěstování a sklizeň rychlerostoucích dřevin dostupné také na trhu v České republice (v zahraničí již dostupné je).

Výnosy: kolem 12 t/ha ročně

Výhřevnost: 12,1 MJ/kg (dřevo předsušené s 30% obsahem vody)

Energetické rostliny

Jako nejvýhodnější energetická rostlina se v našich podmínkách jeví vytrvalý šřovík "Uteuša", který je možno pěstovat na plantážích o minimálně 15 leté ži-

votnosti s výnosy 20 t sušiny/ha a více. Bude však nutno hlouběji propracovat technologii pěstování, ošetřování a zvláště pak vyvinout chybějící mechanizaci, zejména sklizňové stroje a stroje na úpravu biomasy do spalovny.

Šťovík krmný – tento šťovík byl původně vyšlechtěn pro krmivářské účely. Dobře se osvědčuje také v České republice jako energetická rostlina. Na zeleno lze šťovík sklízet 3-5x do roka, pro energetické účely se šťovík sklízí suchý v červenci. Na podzim lze ještě sklídit nové výhony jako krmivo nebo na siláž. Na svém stanovišti lze šťovík pěstovat 15-20 let bez snížení výnosu. Není náročný na stanovištní podmínky, nevyhovují mu však půdy zamokřené s vysokou hladinou spodní vody. Má vysoké konkurenční schopnosti oproti plevelům. Výhodou šťovíku jako paliva je vlastnost, že se při hoření chová jako dřevo. Nepůsobí tedy problémy při spalování jako sláma, neboť pro jeho spalování není nutný zvláštní kotel a je lze tedy směsně použít šťovík a dřevo. Podle názoru oddělení druhové ochrany MŽP je ale nutné posoudit případné invazní schopnosti šťovíku krmného, které se mohou projevit teprve při jeho dlouhodobém využití.

Výnosy: 10 - 15 t/ha sušiny

Výhřevnost: 15,3 MJ/kg při 12,5% obsahu H₂O

Plantáže energetických rostlin je možno zakládat nejen na zemědělské půdě nepotřebné pro pěstování potravinářských plodin, ale i na antropogenních půdách, což jsou zejména rekultivované důlní výsypky a složiště odpadů.

Nejvyšší výnos byl získán ve skupině krmných plodin a to šťovíkem krmným. Jedná se o křížence špenátu se šťovíkem tjanšanským, což je zárukou jeho vysoké produktivity, ale též vysoké kvality z krminářského hlediska. Z planě rostoucích druhů rostlin se dosud jeví jako nejlepší křížlatka zajímavá tím, že má poměrně vysoký výnos a energetický obsah (v ČR však pěstování této rostliny není povoleno).

Seno z luk

Seno z luk je jednou z možností, jak lze získat biomasu pro energetické využití jako vedlejší produkt. Podle hnojení a počtů sečí, tedy intenzity pěstování luk, docílíme různých výnosů sena (2 – 8 t/ha). Výhřevnost: 12 MJ/kg

5.3.2 Výroba obnovitelných energetických surovin

V České republice se v poslední době stále výrazněji projevuje přebytek zemědělské půdy, která není potřebná pro produkci potravin. Podle odhadů MZe se jedná o téměř 0,5 mil ha orné půdy a nejméně stejně velkou rozlohu luk a pastvin. Dohromady tedy cca 1 milion ha zemědělské půdy, tj. asi 28 %. Využití této půdy je třeba hledat právě v oblasti pěstování energetických a průmyslových plodin. Jedním z perspektivních směrů využití zemědělské půdy je výroba obnovitelných energetických surovin. Význam rozvoje obnovitelných zdrojů energie roste a stává se jednou ze základních podmínek trvale udržitelného rozvoje zemědělství i společnosti.

Podmínky pro využívání obnovitelných zdrojů v ČR jsou mimo přírodních podmínek, makroekonomického prostředí a společenského povědomí o těchto zdrojích energie určovány také politickým a právním prostředím.

Dle Směrnice EU 2003/30EC by měly členské státy EU zajistit do roku 2010 podíl 5,75 % pohonných hmot na bázi obnovitelných zdrojů. Implementací této směrnice v ČR bylo pověřeno MZe a jde o uplatnění dvou druhů biopaliv: bi-nafty (methylester řepkového oleje/etylester řepkového oleje) a bioetanol. ČR se zavázala, že v roce 2006 bude podíl 1,56 % MEŘO a 2,17 % bioetanolu (vyjádřeno jako energetický podíl). V ČR je od července 2005 výroba MEŘO znovu dotovaná a její podmínky jsou uvedeny v nařízení vlády 148/2005 Sb. Cena v nařízení je stanovena na 7 000 Kč/ t MEŘO, dotace se měsíčně propočítává dle kalkulačního vzorce dle aktuálních cen řepky, pokrutin a nafty (př. v srpnu 2005 byla 3 680 Kč /t MEŘO). V ČR je dominantním výrobcem MEŘO společnost Setuza Ústí nad Labem, jejíž výtěžnost přesahuje 40%, ostatní kapacity dosahují výtěžnosti kolem 30%. V Moravskoslezském kraji není zpracovatel MEŘO, ale ostatní zpracovatelé jako u většiny zpracovatelů zemědělských komodit mají nadregionální charakter a zpracovávají suroviny z větších celků než-li je kraj. Řepka se v kraji pěstuje zhruba na 10% osevních ploch (v roce 2004 činila 16394 ha a v produkci 56 439 t, což je 6,3% z produkce ČR). V současné době má ČR zpracovatelské kapacity na 100 000 t MEŘO což představuje zpracování 300000 t řepky a předpokládá se ještě jejich rozvoj. Navíc MEŘO budou potřebovat i okolní státy, které také musí zvyšovat podíly obnovitelných zdrojů na celkové spotřebě energií. EU produkci energetických bylin dotačně podporuje prostřednictvím takzvaného „Uhlíkového kreditu“ (UK), což je v praxi platba 45 eur na hektar. UK má charakter přímých plateb

a pro ČR která má zatím stanovené podmínky do roku 2006 jsou podmínky pro vyplácení v jednání. Ostatní plodiny jako zdroj biolihu jsou dosud nedocenené.

Vedle podpory výroby bionafty a bioetanolu se vytvářejí podmínky pro podporu cílené produkce biomasy k energetickému využití. Tento trend je rovněž v souladu s EU, která požaduje zdvojnásobení podílu obnovitelných zdrojů na krytí hrubé domácí poptávky po energii v EU, tedy ze současných 6 % na 12 % do roku 2010. V energetické bilanci České republiky v roce 2000 zaujímaly obnovitelné zdroje energie 2,2 %, z toho biomasa 1,6 %.

Je třeba rozlišit odpadní biomasu (dřevní odpady, rostlinné zbytky ze zemědělské prvovýroby a údržby krajiny, komunální bioodpady z potravinářského průmyslu) a cíleně pěstovaná biomasa – energetické byliny a rychlerostoucí dřeviny. Pro zadané cíle do r. 2010 je nezbytné téměř z poloviny získat biomasu záměrným pěstováním.

Prosazení a plné uplatnění programu „fytoenergetiky“ není snadné, protože se promítá do několika resortů. Nejdůležitější je odbyt vyprodukované biomasy. Pěstitelé musí předem získat přehled o zařízení k využívání biomasy ve svém okolí, jako jsou biokotelny, briketárny či peletárny nebo takové zařízení postavit – nejlépe ve spolupráci s obcí či jinými subjekty.

Příkladem úspěšné realizace projektu je např. projekt Využití OZE v Pobeskydí. Dne 20. října 2005 bylo projednáváno založení zájmového sdružení podnikatelů – právnických osob v odvětví výroby a prodeje zařízení pro výrobu tepla z OZE „Klaster obnovitelných energetických zdrojů v MSK“.

V MSK působí i Společnost Bioenergy group a.s. byla společně se státní agenturou CzechTrade iniciátorem vzniku proexportní aliance CZECH BIOMASS TEAM. Poté se společnost stala Traderem aliance. Trader aliance společnost Bioenergy group a.s. koordinuje veškeré činnosti sdružení od analytických činností týkajících se odhalení možností využívání biomasy v Evropě, přes koordinaci předprojektových a projektových činností až po realizaci projektu a jeho financování.

5.3.3 PRO-BIO Šumperk

Svaz ekologických zemědělců ČR (=PRO-BIO), Nemocniční 53, 787 01 Šumperk. Jde o celostátní nevládní organizaci sdružující rolníky, zpracovatelské a

obchodní organizace, spotřebitele, školy a podniky služeb orientující se na ekologické zemědělství a uplatnění jeho produktů.

Má 10 regionálních center na území ČR, pro Moravskoslezský kraj jsou to:

- PRO-BIO regionální centrum Jeseníky (pro okresy: Bruntál), Hynčice nad Moravou 49, 788 33 Hanušovice
- PRO-BIO regionální centrum Moravská Brána (pro okresy Frýdek-Místek, Nový Jičín, Opava a Ostrava), Tyršova 705, 742 58 Příbor

Mimo to působí ještě 2 sekce s celorepublikovou působností:

- PRO-BIO Liga ochrany spotřebitelů potravin a přátel ekologického zemědělství, Truhlářská 20, 110 00 Praha 1
- PRO-BIO prodej a marketing biopotravin, Vinohradská 261. 664 34 Moravské Knínice

5.3.4 Prodej biopotravin

Produkty ekologického zemědělství stejně jako každé jiné zboží se musí dostat k zákazníkovi - konečnému spotřebiteli. Existují v zásadě tři typy konečných prodejců, lišících se v několika parametrech. Jsou to:

- specializované prodejny zdravé výživy
- běžné maloprodejny potravin (samoobslužné a pultové)
- super a hypermarkety (sdružené do obchodních řetězců)

Specializované prodejny představují asi nejlepší způsob prodeje. Prodejna nabízí široký výběr bioproduktů a personál je schopen zákazníkovi poradit. Prodejní plocha je dostatečně velká a přizpůsobená tomu, aby zboží mohlo být náležitě prezentováno. propagace biovýrobků je realizována na lokální úrovni většinou ve spojení s reklamou dané prodejny.

Druhou skupinou prodejců je běžná maloprodejna. Biovýrobky zde mají nejtěžší postavení. Prodejní plocha je většinou malá a bioprodukty si s obtížemi hledají místo. Nedostává se jim tudíž takového prodejního místa, které by si zasloužily. Ani personál není většinou schopen kvalitně poradit. Protože bioprodukty nejsou dominantní v objemu prodeje, nevěnuje se jim pozornost ani reklama.

Poslední skupinou prodejců jsou super a hypermarkety. Ty jsou pravděpodobně nejkontroverznější. Mají dostatečně velkou prodejní plochu, mohou tedy

biovýrobkům poskytnout její adekvátní část. Vzniklé koutky se zdravou výživou jsou pak často vizuálně označené pro lepší orientaci nakupujících. Díky své ekonomické síle jsou super a hypermarkety schopny investovat do reklamy na tyto výrobky (příklad řetězce Plus). Díky velkoplošnosti, reklamních kampaní působí pozitivně na povědomí zákazníků o existenci bioproduktů. Zmíněná ekonomická síla má však i své stinné stránky. Silné až dominantní postavení na trhu s potravinami vede k stanovování velmi vysokých požadavků na dodavatele těchto bioproduktů. Nezřídka dochází i ke zneužívání jejich postavení - od dodavatelů jsou vyžadovány platby za poskytnutí prodejní plochy, ceny jsou tlačeny dolů a tím dochází ke snížení ekonomického profitu ekozemědělců a zpracovatelů biopotravin. Dnešní velké podniky či hypermarkety mají zkoncentrovaný kapitál, stroje a budovy s disponujícími odborníky. Mohou doslova chrlit tuny levných produktů za použití drahých a výkonných strojů. Tyto levné produkty však představují velmi úzký sortiment, málo zpracovaných surovin, které jsou bezejmenné. A proto zde začíná spousta prostoru, pro malé prodejce, který velcí pro svou velikost nejsou schopni zaplnit. Jsou to originální, relativně pracné výrobky, nesoucí pečeť svého producenta a směřující nikoliv do velkoskladů, ale k jednotlivým spotřebitelům.

podnik	sídlo	OKEC	evidence od
Carrefour ČR s.r.o	Ostrava	výroba pekárenských a cukrářských výrobků kromě trvanlivých	6.4.2001
SEMIX PLUSO, spol. s.r.o.	Optice, Rybníčky	výroba mlýnských výrobků	13.11.2002
Interspar	Ostrava	výroba pekárenských a cukrářských výrobků kromě trvanlivých	22.10.2004
Interspar	Frýdek - Místek	výroba pekárenských a cukrářských výrobků kromě trvanlivých	22.10.2004

Zdroj: KEZ o.p.s. (internet: www.kez.cz)

Tab. č. 2 Seznam ohlášených výrobců biopotravin dle zákona 242/02 Sb.

v Moravskoslezském kraji k 31.12.2005

podnik	sídlo	způsob uvádění do oběhu	evidence od
Ahold Czech Republic	Hypernova Ostrava - Zábřeh	maloobchod	18.6.2001
BILLA, spol. s.r.o	filiálka Frýdek - Místek	maloobchod	24.9.2002
BILLA, spol. s.r.o	filiálka Bruntál	maloobchod	24.9.2002
BILLA, spol. s.r.o	filiálka Bohumín	maloobchod	24.9.2002
BILLA, spol. s.r.o	filiálka Havířov	maloobchod	24.9.2002
BILLA, spol. s.r.o	filiálka Opava	maloobchod	24.9.2002
BILLA, spol. s.r.o	filiálka Český Těšín	maloobchod	24.9.2002
BILLA, spol. s.r.o	filiálka Ostrava II	maloobchod	24.9.2002
BILLA, spol. s.r.o	filiálka Opava - Kateřinky	maloobchod	24.9.2002
BILLA, spol. s.r.o	filiálka Orlová	maloobchod	24.9.2002
BILLA, spol. s.r.o	filiálka Ostrava	maloobchod	24.9.2002
BILLA, spol. s.r.o	filiálka Krnov	maloobchod	24.9.2002
ERZOTI, s.r.o	Opava	maloobchod	17.5.2001
Globus ČR, k.s.	hypermarket Opava	maloobchod	10.9.2002
MAKRO Cash & Carry CR s.r.o.	obch. Středisko Ostrava	velkoobchod	6.10.2003
Prchala Stanislav - VITALAND	Opava	maloobchod	3.10.2002
Tesco Stores	Hypermarket Ostrava II	maloobchod	24.9.2002
Tesco Stores	Hypermarket Havířov	maloobchod	24.9.2002
Tesco Stores	Hypermarket Frýdek - Místek	maloobchod	24.9.2002
Tesco Stores	Hypermarket Ostrava	maloobchod	24.9.2002

Zdroj: KEZ o.p.s. (internet: www.kez.cz)

Tab. č. 3 Seznam ohlášených osob uvádějících bioprodukty a biopotraviny do oběhu dle zákona 242/02 Sb. k 31.12.2005 v Moravskoslezském kraji

6. NÁVRHY MOŽNOSTÍ ZACHOVÁNÍ KRAJINNÉHO ORÁZU FORMOU PODORY EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ

Myslím si, že EZ nedosahuje ani zdaleka potenciálu, které by mohlo. Hlavním hybatelem jsou trendy nastolené EU. Zdravý životní styl, přicházející ze zemí západní a severní Evropy, sebou přináší i konzumaci zdravějších biopotravin. Tyto trendy mimo jiné způsobily, že EZ již není v plenkách jak tomu bylo na počátku 90-sátých let. Navzdory nevelké podpoře státního aparátu se pojem EZ ustálil v podvědomí širší veřejnosti. K vyšší úrovni povědomí též přispívá lepší dostupnost informací o EZ a vzdělávání zemědělců i veřejnosti.

Přesto díky moderním technologiím v chemických a průmyslových oblastech vstupujících do zemědělské produkce, nebude EZ nikdy tak rozšířené, jak bychom si přáli.

Potenciál vidím především ve větší informovanosti veřejnosti, o kladech a pasivech biopotravin. Dalším místem možného zlepšení je změna politického myšlení v oblasti zemědělství. Je přirozeností politiků myslet na současnou situaci a ne na budoucnost, tato vlastnost však nepříznivě ovlivňuje střednědobý horizont vývoje tohoto odvětví zemědělství. Typickým příkladem je vývoz české štěpky do zemích EU, ačkoliv jsou smlouvami vázáni k EU, že zvýšíme produkci energie získávané z obnovitelných zdrojů mezi něž biomasa patří.

Další potenciál vidím ve využívání rostlinné biomasy a pěstování rostlin pro energetické využití, které lze kombinovat s jinými potravinářskými i nepotravinářskými formami produkce. Pěstování biomasy na přebytečné půdě zabraňuje její devastaci, udržuje její produkční potenciál, přispívá k rozvoji venkovské krajiny, ke stabilizaci zaměstnanosti a zvýšení nezávislosti venkova na vnějších zdrojích. energii, především tepelnou je možné z biosféry získávat pomocí různě velkých technických zařízení (od robustních tepelných elektráren na hnědé uhlí až po jednoduché kotel v domácnosti). Rozvoj využívání biomasy jako zdroje energie brzdí v současné době nedostatek poznatků, zkušeností a kapitálu.

Využívání rostlinné biomasy je zřejmě nákladnější než zpracování štěpky. Řešení této situace by mohlo být pěstování geneticky upravených stromů, které pocházejí z Japonska. Jejich výhodou je vyšší rychlost růstu. Vyšší nároky kladené na zachycování popílků a speciální technologie pro spalování některých druhů rostlin ekonomicky znevýhodňují produkci energie z těchto plodin.

Velký problém vidím ve vysoké finanční náročnosti při zavedení nových technologií. Oblast energetiky je z investičního hlediska podfinancovaná, i když minulá období spojená s růstem cen mnohých fosilních paliv naznačují změnu tohoto trendu.

Celoevropským problémem je nárůst přebytků zemědělské produkce vlivem zvyšování intenzity zemědělské produkce a tím zvyšování neobdělávaných ploch. V ČR je tento problém specifický tím, že prudký pokles spotřeby některých potravin byl provázen i poklesem intenzity zemědělské výroby. Současná zemědělská politika řeší postupně projevy tohoto problému vývozem zemědělských komodit, systémem údržby luk a pastvin, zatravněním a zalesněním. Tento přístup je z velké části jednosměrný. Nemůže ve své podstatě plně podpořit udržení potřebné ekonomické a sociální úrovně venkova. Má svá omezení ve vztahu k zajištění potravinové bezpečnosti, udržení osídlení a kvality života na venkově. Jednou z nejperspektivnějších možností řešení využití nadbytečné zemědělské půdy je orientace na doplňkovou produkce energetických plodin, kterými jsou zejména rychlerostoucí dřeviny, řepka, obiloviny, různé traviny. Druhou skupinou potenciální doplňkové produkce jsou suroviny pro výrobu bioetanolu (obilí, brambory, cukrovka). Tato cesta využití energetických plodin vede v našich podmínkách ke zlepšení životního prostředí, ke snížení závislosti na dovozu surovin a v neposlední řadě významně přispívá k využívání očekávaného přebytků orné půdy do roku 2010.

7. ZÁVĚR

Pro úspěšný rozvoj ekologického zemědělství je podstatné systematické rozvíjení koordinálních a informačních systémů jako základu prohlubování účelné spolupráce výzkumných ústavů, škol, institucí a praxe. Základní výzkum v oblasti ekologického zemědělství má multidisciplinární charakter a musí být zaměřen na současné problémy týkající se jak zemědělské prvovýroby, tak i potravinářského průmyslu v úzké vazbě na oblast zdravotnictví a ochrany životního prostředí.

Pro rozvoj ekologického zemědělství má také významnou roli pěstování a využívání průmyslových a energetických rostlin. Jehož důsledek má kladný vliv nejenom na životní prostředí, ale také na zvýšení nezávislosti na dovozu některých fosilních paliv, vytváření nových pracovních míst, omezení úpadku hospodaření na půdě jejím nepotravinářským využitím, inovace v zemědělské výrobě přispívá také k rozvoji venkovské krajiny, zvyšuje její ekonomický potenciál a posiluje stabilitu obyvatelstva na venkově v souladu se zvýrazněním funkce zemědělství při tvorbě krajiny.

Sledovat je třeba i oblast marketingu, ekonomiku produkce, spotřebu energie a sociální účinky ekologického zemědělství. V této souvislosti je třeba říci, že další možností rozvoje ekologického zemědělství v Moravskoslezském kraji je rozvoj na úrovni obcí, případně spolupráce mezi obcemi nebo směrem ke krajským samosprávám. Konkrétně se například mohou realizovat následující akce: místní biojarmarky ekologických zemědělců a výrobců biopotravin, podpora zavádění biopotravin do škol, mateřských škol, zdravotnických zařízení a zakládání informačních míst ekologického zemědělství ve spolupráci s místními odborníky na ekologické zemědělství.

Ekologické zemědělství je vnímáno jako alternativa pro řešení problému vylidňování venkova a odlivu pracovníků ze zemědělské prvovýroby. K tvorbě nových pracovních příležitostí může přispět např. rozvoj agroturistiky na ekologických farmách.

Představuje jedinečnou symbiózu zemědělství a turistiky. Zároveň přináší farmě dodatečný, často nezanedbatelný příjem. Umožňuje zemědělskému podnikateli realizovat část hlavní zemědělské produkce bez zbytečných mezičlánků přímo na farmě (stravování a prodej potravinových surovin hostům farmy apod.)

S rozvojem ekoagroturistiky souvisí také produkce regionálních specialit, které farmy nabízí. Produkce regionálních specialit přináší nové podnikatelské možnosti, známý je např. mošt z Bílých Karpat -- moštárna Hostětín, který je lisován z ovoce ze starých sadů s původními odrůdami.

Jakým směrem a které aktivity bude upřednostňovat Moravskoslezský kraj si musí rozhodnout politická reprezentace. Její úkol není jednoduchý, neboť v oblasti zemědělství je např. nevyjasněná otázka podpory výroby biolihu v ČR. Hlavně není schválen finanční rámec, hospodaření v horských oblastech (cca 20 %), to je závislé na evropské a státní podpoře těchto oblastí, neboť bez veřejné podpory hrozí pokles zájmu o hospodaření a údržbu krajiny. Prosperita a rozvoj zemědělství jsou významně limitovány neúměrným poměrem mezi růstem cen vstupů a farmářskými odbytovými cenami. Výhodou může být naopak schválení zákona na podporu výrobců alternativních zdrojů energie a zároveň nízká infrastrukturální vybavenost některých lokalit.

I přes tuto dobrou zprávu si uvědomujeme, že je i nadále co zlepšovat. Chybí například větší zastoupení ekologického hospodaření na orné půdě a nabídka takto získaných přímých i zpracovaných produktů, chybí větší provázanost na zpracovatele, dostačující není ani marketing a odbyt finální produkce z tuzemských zdrojů.

Přesto, že jsme v této oblasti stále na začátku, myslím si, že nastolený trend má důležitý význam pro budoucnost života na naší planetě.

8. ABSTRAKT

Mášlová, Jarmila: *Možnosti zachování krajinného rázu formou podpory ekologického zemědělství ve vybraném regionu*. České Budějovice 2007 : Bakalářská práce. Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s.. Vedoucí práce doc. Ing. Vladimír Hanzal, CSc.

Klíčové pojmy: základní pojmy zemědělství – bioprodukt, ekologické zemědělství, dotační podpory, oborová literatura - Zákon o zemědělství č. 441/2005 Sb., Zákon o ekologickém zemědělství č. 242/2000 Sb., trvale udržitelné toky.

Práce se věnuje historii a vzniku ekologického zemědělství a analýze přehledu základní oborové legislativy. Pozornost je upřena též na otázky dotačních podpor v zemědělství.

Praktická část obsahuje možnosti ekologického zemědělství v Moravskoslezském kraji, zaměřené na současné využívání obnovitelných zdrojů v Moravskoslezském kraji.

Cílem této práce je přiblížit čtenáři význam ekologického zemědělství a navržení možností k zachování krajinného rázu formou podpory ekologického zemědělství v Moravskoslezském kraji.

ABSTRACT

Mášlová Jarmila: *Possibilities of preservation of the countryside by support ecological agriculture in selection region.* České Budějovice 2007 : Bachelor's dissertation. College of European and Regional Studies, o. p. s., Chief of bachelor's dissertation doc. Ing. Vladimír Hanzal, CSc.

Key idea: basic idea of agriculture – bioproduct, ecological agriculture, grant supports, subject of literature – statute of agriculture N° 441/2005 Sb., statute of ecological agriculture N° 242/2000 Sb., keeps of permanent flows.

This labor is about history and rise of ecological agriculture and about analyse of subject legislative. Attention is locate to question of grant supports in agriculture.

Practic part is include possibilities of ecological agriculture in Moravia-Silesia region, locate to current usage of renewable resources in Moravia-Silesia region.

The aim of this labor is touching to reader the sense of ecological agriculture and proposing possibilities of the countryside by support ecological agriculture in Moravia-Silesia region.

9. PŘEHLED LITERATURY

- [1] JIŘÍ LÖW A IGOR MICHAL, Krajinný ráz 2003 Lesnická práce, s.r.o., ISBN 80-86386-27-9 s. 440
- [2] ZDENĚK LIPSKÝ Krajinná ekologie pro studenty geografických oborů, Nakladatelství univerzity Karlovy, Praha 1998 ISBN80-7184-545-0, s.28-30
- [3] JIŘÍ PETR, JOSEF DLOUHÝ A KOL., Ekologické zemědělství. Zemědělské nakladatelství Brázda, ISBN 80-209-0233-3, 1992
- [4] Deník Financial Times
- [5] Akční plán zdraví a životního prostředí České republiky, Ministerstvo zdravotnictví, Praha 1998
- [6] JIŘÍ PETR, JOSEF DLOUHÝ A KOL. Ekologické zemědělství. Zemědělské nakladatelství Brázda, ISBN 80-209-0233-3
- [7] Jiří Urban, Bořivoj Šapatka akolektiv, Ekologické zemědělství, MŽP Praha 2003, 280s., ISBN 80-7212-274-6
- [8] Nařízení č. 2092/91/EEC o organické výrobě zemědělských výrobků a značení takto vyráběných výrobků a potravin.
- [9] Nařízení č. 1804/99/EEC, týkajícího se chovu hospodářských zvířat v ekologickém zemědělství.
- [10] § 2f odst. 2
- [11] § 2f odst. 4 písm. b)
- [12] § 2e odst. 1 písm. c)
- [13] § 11 cit. zákona
- [14] § 2f odst. 2 písm. b) bod. 1.
- [15] § 2f odst. 2 písm. b) bod. 2.
- [16] § 2f odst. 3 písm. d)
- [17] Zákon č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon, ve znění pozdějších předpisů.
- [18] Zákon č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon, ve znění pozdějších předpisů
- [19] Například občanský zákoník, §8 odst. 10 a 11 zákona č. 284/1991 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech, ve znění pozdějších předpisů.
- [20] §3 odst. 1 písm. b) zákona č. 166/1999 Sb.

- [21] Například občanský zákoník, §8 odst. 10 a 11 zákona č. 284/1991 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech, ve znění pozdějších předpisů.
- [22] §2 obchodního zákoníku.
- [23] Například občanský zákoník, §8 odst. 10 a 11 zákona č. 284/1991 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech, ve znění pozdějších předpisů.
- [24] §2 písm. d) a e) zákona č. 153/2000 Sb., o nakládání s geneticky modifikovanými organismy a produkty a o změně některých souvisejících zákonů.
- [25] §2 zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech, pomocných půdních látkách, pomocných rostlinných přípravcích a substrátech a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd (zákon o hnojivech).
- [26] §2 písm. a) zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů.
- [27] §2 písm. k) zákona č. 110/1997 Sb.
- [28] §2 zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech, pomocných půdních látkách, pomocných rostlinných přípravcích a substrátech a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd (zákon o hnojivech).
- [29] §3 odst. 1 písm. l) zákona č. 166/1999 Sb.
- [30] §2 písm. i) zákona č. 110/1997 Sb.
- [31] §2 písm. k) zákona č. 110/1997 Sb.
- [32] Zákon č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů.
- [33] http://www.szif.cz/irj/portal/anonymous/o_nas~nase_cinnosti

10. PŘÍLOHY

Příloha 1

Přehled vydaných dovozních zmocnění podle čl. 11 odst. 6 Nařízení Rady 2092/91 je uveden níže.

Příloha 2

Struktura půdního fondu v Moravskoslezském kraji

Příloha 3

Seznam ekologických farem v Moravskoslezském regionu

Příloha 4

Ekologického zemědělství v roce 2006

Příloha 5

Ekologické zemědělství v Moravskoslezském regionu